

10312

Մ. ՏԵՏԵՐԻՆ

ԼԵՆԻՆՅԱՆ • ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ

ՅԿՄԶ

S-36

ՅԵՐԵՎԱՆ—1938

1 DEC 2009
24 SEP 2006

ՅԿԵՄԶ

Ս. ՏԵՏԵՐԻՆ

5-36

Այ

ԼԵՆԻՆՅԱՆ-ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ

3470

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼԿՅԵՄ ԿԵՆՏՐՈՆԻ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1938

13 .08 . 2013

103/2

СОВЕТСКИЙ СОЮЗ
СОВЕТСКИЙ СОЮЗ
СОВЕТСКИЙ СОЮЗ

6192
38

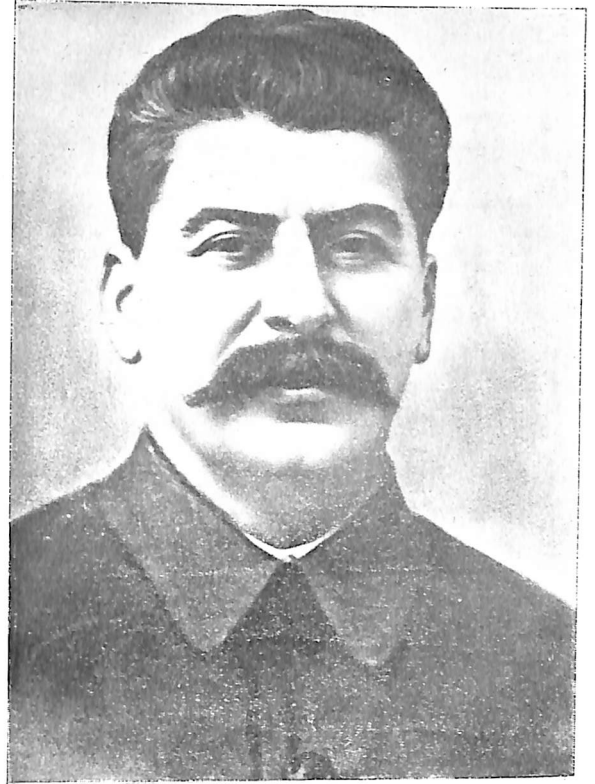

«Կոմունիստական Յերիտասարդական Միությունը պետք է լինի հարվածային մի խմբակ, վերն ամեն մի աշխատանքում ցույց է տալիս իր ուղնությունը, հանդես է բերում իր ձեռներեցությունը և նախաձեռնությունը: Միությունը պիտի լինի աշխատին, վերսկսվել յուրաքանչյուր բանվոր նրա մեջ տեսնի աշխատի մարզկանց, վերոնց ուսմունքը զույգե և նրան անհասկանալի չե, վերոնց ուսմունքին զույգե և նա միանգամից չի հավատա, բայց վերոնց կենդանի աշխատանքով, նրանց զորձունելությամբ նա կտեսնի, վեր չդրանք իրապես աշխ մարզիկն են, վերոնք նրան ճշմարիտ ձանադարճ են ցույց տալիս»:

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆ

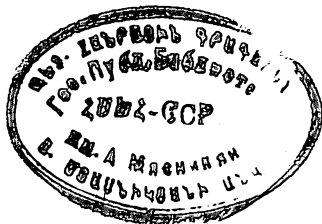

«Հարկավոր ե, վորպեսզի յուրաքանչյուր
կամյելը իտական-ակտիվիստ շինարարության
ըտրը բնագավառներում կատարած իր ամե-
նորյա աշխատանքը կապակցի սոցիալիստական
հասարակության կառուցման հեռանկարի հետ:
Հարկավոր ե, վորպեսզի նա կարողանա իր
ամենորյա աշխատանքը տանել այդ հեռանկա-
րի կենսագործման վտգով և ուղղությամբ»:

Ի. Վ. ՍՏԱԼԻՆ

1928 թվի մայիսի 5-ին, Մոսկվայի մեծ թատրոնում, հանդիսավոր կերպով բացվեց ՀամԼԿՅՅՄ 8-րդ համագումարը: Համագումարի յերկու հազար պատվիրակները վտարի կանգնած լեռյին Կենտրոնական Գործաշիր Կամիսեյի պատկերի ընթերցումը:

«Հավերժացնելու համար Համամիութենական Կոմունիստական Յերիտասարդական Միության մարտական ծառայությունները բազաբացիական կռիվների ճակատներում, 1919—1920 թվերի շրջանում, ընդգեմ Կոլչակի, Դենիկինի, Յուզենիչի, սպիտակ լեհերի և Վրանգելի, յերբ ՀամԼԿՅՅՄ անգամները համամիութենական մորիլիդացիաները Կարմիր Բանակի շարքերը լցրին տասնյակ հազար հե-

զավտխական յերխտասարդներ, վարնք պրոկետարիատի գործին իրենց նվիրվածությունն ապացուցեցին հերոսական սխրագործություններով և ավին իրենց կյանքը հանուն սոցխալիզմի հաղթանակի, Սորճըրգային Սոցխալիստական Հանրապետությունների Միության Կենտրոնական գործադիր Կոմիտեն պարգևատրում և նրան «Կարմիր Գլուշ» շքանշանով—համաշխարհային Սոցխալիստական Հեղափոխության խորհրդանշանով»:

1931 թվի հունվարին կամ յերթմությունը պարգևատրվեց 2-րդ շքանշանով—աշխատանքային Կարմիր դրոշի շքանշանով: ԽՍՀՄ Կենտգործկոմի նախագահության վորտչման մեջ գրված էր.

«Հարվածայնության և սոցխալիստական մրցության գործում հանդես բերած նախածնունդության համար, վերն ապահովեց ԽՍՀ Միության ժողովրդական անտեսության դարգացման հնգամյա պլանի հաջող կատարումը, ԽՍՀ Միության Կենտգործկոմի նախագահությունը վորտչում է Համամիութենական Լենինյան Կոմունիստական Յերխտասարգական Միությանը պարգևատրել «Աշխատանքային Կարմիր Գլուշ» շքանշանով»:

**ԼԵՆԻՆՅԱՆ-ՍՏԱԼԻՆՅԱՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ**

(Պատմական տեղեկություններ)

ՌԿՅԵՄ 1-ԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Կոմյերիտմիության 1-ին համառուսական համագումարը, Վորը ձևակերպեց յերիտասարգության կոմունիստական միության ստեղծումը, կայացավ Մոսկվայում, 1918 թվի հոկտեմբերի 29—նոյեմբերի 4-ին: Այդ համագումարի հրավիրումով բուլղարացի աշխատական աշխատանքը, Վոր վարեց բուլղարիայի կուսակցությունը մեր յերկրի աշխատավոր յերիտասարգությանը միավորելու և համախմբելու ուղղությամբ:

Աշխատավոր յերիտասարգության առաջին կազմակերպություններն սկսեցին ծա-

գել Խուսաստանում՝ դեռևս մինչև Հոկտեմբերյան Սոցիալիստական Մեծ Հեղափոխությունը:

1917 թվի փետրվարին միապետության տապալումն ուժեղ զարկ տվեց պրոլետարական յերիտասարդական շարժմանը: Մոսկվայի և Պետրոգրադի բանվորական յերիտասարդությունն այդ շարժման առաջին շարքերումն էր: Աշխատավոր յերիտասարդության քաղաքական ակտիվության հսկայական աճը նպաստեց նրան, վոր արդեն 1917 թվի մարտ-ապրիլին ամենուրեք սկսեցին յերիտասարդական կազմակերպություններ ստեղծվել: Նրանց առաջացման ու արագ աճման պայմանները նախապատրաստված էյին մասսաների մեջ բոլշեվիկների տարած վողջ աշխատանքով:

Յերիտասարդական միությունները մեծ մասամբ ստեղծվում էյին կուսակցական կոմիտեաների նախաձեռնությամբ: Իրենց գոյության առաջին իսկ որերից, նրանք սերտորեն կապված էյին բոլշեվիկյան կու-

սակցության հետ և աշխատում էյին նրա ղեկավարության տակ:

Բոլշեվիկյան կուսակցությունը և նրա առաջնորդներ ԼԵՆԻՆԸ ու Ստալինը միշտ ել մեծ նշանակություն էյին տալիս յերիտասարդության մասնակցությանը պրոլետարիատի հեղափոխական պայքարին, ապահովում էյին յերիտասարդության քաղաքական ու տնտեսական իրավունքների պաշտպանությունը և յերիտասարդությանը ներգրավում էյին հեղափոխական ակտիվ գործունեյության մեջ:

Յերիտասարդությանը կուսակցության շուրջը համախմբելու գործում մեծ դեր խաղացին բոլշեվիկյան «Զվեզդա» և «Պրավդա» լրագրերը, վորոնք ունեյին թղթակիցների նշանակալից ցանց բանվոր յերիտասարդությունից: «Պրավդա»-ն 1917 թ. ապրիլ-հունիս ամիսներին, հրատարակեց Ն. Կ. Կրուպսկայայի մի շարք հոդվածները՝ բանվորական յերիտասարդության միությունների կազմակերպման հարցի շուրջը: Բոլշեվիկները

բանվորական յերիտասարդության ակախիվ մասնակցությամբ ջանջախնային բուրժուազիայի ու նրա գործակալներին — մենշևիկներին ու հասերներին — փորձները՝ տիրապետելու յերիտասարդական շարժմանը: Պետրոգրադում ծագած «Աշխատանք և լույս» անունը կրող բուրժուական-կուլտուրական յերիտասարդական կազմակերպությունը շատ շուտով բուլշևիկյան ակազիցության մեջ ընդգրկվեց: Յերիտասարդության միությունները կազմակերպվում և աճում ելին բուլշևիկյան կուսակցության զեկավարությամբ: Կուսակցության 6-րդ համագումարի որերին յերիտասարդության Մոսկվայի ու Պետրոգրադի միությունները մի քանի հազար մարդ ունեյին: Կուսակցության 6-րդ համագումարը՝ Հոկտեմբերյան Սոցիալիստական Մեծ Հեղափոխության մարտական նախապատրաստման այդ համագումարը, վորը տեղի ունեցավ 1917 թվի ոգոստոսին, ընկեր Ստալինի ղեկավարությամբ, հատուկ քննության առավ յերիտասարդության

կազմակերպությունների հարցը: Բուլշևիկյան կուսակցությունը յերիտասարդությանը դիտում էր, վորպես սոցիալիստական հեղափոխության հիմնական ռեզերվներից մեկը: Կուսակցության 6-րդ համագումարը յերիտասարդական շարժման զարգացման համար՝ հակայական նշանակություն ունեցավ նա բնորոշեց, թե ինչպիսին պիտի լինեն հեղափոխական յերիտասարդության միությունները, և դրեց այն հիմքը, վորի վրա առաջացավ ու աճեց կոմսոմոլը:

«Ներկայումս, — ասված է համագումարի «Յերիտասարդության միությունների մասին» բանաձևում, — յերբ բանվոր դասակարգի պայքարն անցնում է հանուն սոցիալիզմի մղվելիք անմիջական պայքարի ֆազային, համագումարը բանվորական յերիտասարդության դասակարգային սոցիալիստական կազմակերպություններին ստեղծմանն աջակցելը համարում է մոմենտի անհետաձգելի խնդիրներից մեկը և պարտավորեցնում է կուսակցական կազմակերպություններին

այս աշխատանքին հատկացնել հնարավորին չափ մաքսիմում ուշադրութ յուն»¹:

Կուսակցութեան 6-րդ համագումարի վորոշումներն ոժանդակեցին յերիտասարդական կազմակերպութ յուններին՝ արագ կերպով աճելու և զարգանալու:

Հոկտեմբերյան Սոցիալիստական Մեծ հեղափոխութեան հաղթանակը մեր յերկրում բոլոր հնարավորութ յուններն ստեղծեց յերիտասարգութեան կոմունիստական շարժման լայն զարգացման համար: Սոցիալիստական հեղափոխութ յունը յերիտասարգ աշխատավորների ամենալայն մասաներին բարձրացրեց ակտիվ քաղաքական կյանքի, նպաստեց նրանց զիտակցութեան ու կազմակերպվածութեան արագ աճին: 1918 թվի աշնան սկզբին բանվորական յերիտասարգութեան միութ յուններ արդեն գոյութ յուն ունեյին Պետրոգրադում, Մոսկվա-

¹ «Համ Կ(բ)Կ-ն կոմյերիտմիութեան մասին», էջ 9. Կուսհրատ, 1933 թ.:

յում, Սվերդլովսկում, Խարկովում, Իվանովում, Տուլայում և մի շարք այլ քաղաքներում: Յերիտասարգութեան սոցիալիստական շարժումը մուտք գործեց և գյուղ:

Արագ զարգացող յերիտասարգական շարժման լուրջ թերութ յունն այն եր, վոր բացակայում եր Համառուսական միավորում, վորի անհրաժեշտութ յունը քանի գնում այնքան սուր կերպով եր զգացվում: Համառուսական համագումարի նախապատրաստման նախաձեռնութ յունն իրենց վրա վերցրին Մոսկվայի և Պետրոգրադի բանվորական յերիտասարգութեան սոցիալիստական միութ յունները:

1918 թվի հոկտեմբերի 29-ին համագումարն սկսեց իր աշխատանքը: Համագումարին ներկայ եյին 176 պատգամավորներ, վորոնք ներկայացնում եյին 22.100 կազմակերպված յերիտասարգութ յուն: Համագումարը քննութեան առավ հետևյալ հարցերը՝ զեկուցումներ տեղերից, ընթացիկ մոնիտոր մասին, Արևմուտքում բանվորական

յերիտասարդութիան շարժման մասին, միու-
թյան ծրագրի և կանոնադրութեան մասին,
կուլտ-լուսավորական աշխատանքի մասին,
կազմակերպչական և ֆինանսական հարցերը:

Առաջին համագումարի նշանակութեանն
այն է, վոր նա շարժումը ձևակերպեց քա-
ղաքականորեն և կազմակերպչորեն, միավո-
րելով մեր յերկրի յերիտասարդական կազ-
մակերպութեանները յերիտասարդութեան
միասնական Կոմունիստական միութեան մեջ:

Համագումարում վեճ եր գնում միու-
թեան անվան մասին: Մի քանի պատգա-
մավորներ յելույթ եյին ունենում այն բա-
նի դեմ, վորպեսզի միութեանն իրեն ան-
վանի յերիտասարդութեան Կոմունիստական
միութեան, իրենց տեսակետը հիմնավորե-
լով նրանով, վոր այդ անունը, իբր թե,
կարող է միութեանից հետ մղել գյուղա-
ցիական յերիտասարդութեանը: Այս վոչ
ձիշտ տեսակետը դատապարտվեց համագու-
մարի կողմից: Համագումարը մերժեց նաև
Ուրալի պատգամավորութեան առաջարկը

լուսավորական յերիտասարդութեան ինքնու-
րույն՝ «Յերիտասարդ պրոլետարների տներ»
ձևով կազմակերպութեան ստեղծելու մասին:

Համագումարի առանձին պատգամվոր-
ների այս աղանդավորական տրամադրու-
թեանները «ձախ կոմունիստների» դավա-
ճանական հակալենինյան գծի արտահայ-
տութեանն եր յերիտասարդական շարժման
մեջ: Իր վորոշումների մեջ համագումարն
ընդգծեց ՌԿՅԵՄ-ի, վորպես յերկրում բան-
վորական և գյուղացիական յերիտասարդու-
թեան միակ մասսայական կազմակերպու-
թեան, նշանակութեանը: Այդ վորոշումները
հակայական նշանակութեան ունեցան միու-
թեան հետագա զարգացման համար, վորով-
հետև նրանք ճշտորեն ընտրողեցին յերիտա-
սարդական կազմակերպութեանների նպա-
տակն ու բնույթը:

Համագումարը միութեանն անվանակո-
չեց Ռուսաստանի Կոմունիստական յերիտա-
սարդական միութեան, ընտրեց կենտրոնա-

կան կոմիտե և վորոշեց իրեն հաշվել ՌԿՅՅՄ
1-ին համագումար:

Համագումարը ՌԿՅՅՄ ծրագրի հիմնա-
կան թեզիսներում կազմակերպության գըլ-
խավոր խնդիրը բնորոշեց հետևյալ կերպ.
«Միությունը համերաշխ և Ռուսաստանի
կոմունիստական (բոլշևիկները) կուսակ-
ցության հետ: Միությունն իրեն նպատակ
է դնում՝ տարածել կոմունիզմի իդեալները
և բանվորական ու գյուղացիական յերիտա-
սարդությանը ներգրավել Խորհրդային Ռու-
սաստանի ակտիվ շինարարության մեջ»¹:

Համագումարը հավաքվեց յերիտասարդ
Խորհրդային հանրապետության համար գըթ-
վարին շքանում: Արդյունաբերության մեջ
և արանսպորտում քայքայումն էր թագա-
վորում: Քաղաքում վառելանյութի և կեն-
սամթերքների պակաս կար, ամենուրեք
կուլակների, եսերների, մենշևիկների, սպի-

տակ գվարդիականները հակահեղափոխա-
կան խռովություններ եյին բռնկվում: 1918
թվի վերջին հիմնականում արդեն ձևավոր-
վել եյին քաղաքացիական պատերազմի ճա-
կասները և սկսում է անտանտի պետու-
թյունների առաջին արշավը Խորհրդային
Ռուսաստանի դեմ:

Ընթացիկ մոմենտի մասին ղեկուցման
առթիվ ընդունված բանաձևում համագու-
մարը հայտարարեց Ռուսաստանի հեղափո-
խական յերիտասարդության պատրաստա-
կամության մասին՝ բոլոր ուժերով պաշտ-
պանելու Հոկտեմբերյան Սոցիալիստական
Մեծ Հեղափոխության նվաճումները:

Ձեկուցումները տեղերից ավին յերիտա-
սարդության միությունների կյանքի և աշ-
խատանքի վառ պատկերը: Միություններն
ակտիվորեն մասնակցում եյին հակահեղա-
փոխական խռովությունները ճնշելուն, կար-
միր Բանակի ջոկատներն ամրապնդելուն,
ճակատ ուղարկելու համար զորահավաքին,
քաղաքների համար վառելիք և պարենա-

¹ «ՌԿՅՅՄ առաջին համագումարի արձանագրու-
թյունները», էջ 76, Կուսնրոտ 1934 թ.:

մթերք հայթայթելուն: Սրա հետ միասին մշակվում ելին միության տնտեսական ծրարագրի հիմնական դրույթները, ծավալվում եր մասսայական քաղաքական և կուլտուրլուսավորական աշխատանքը յերիտասարդության շարքերում:

ՌԿՅՅՄ 1-ին համագումարն անցավ ըուշեվիկյան կուսակցության անմիջական ղեկավարությամբ: Միությանը հսկայական ոգնություն ցույց տվեց այդ որերին Վ. Ի. Լենինը:

Համագումարի նախագահությունը դրույց ունեցավ Լենինի հետ, միության աշխատանքի խնդիրները մասին: Վ. Ի. Լենինի դրությամբ, ուղղված ընկ. Սվեդրովին, ՌԿՅՅՄ Կ. Կ. միջոցներ ստացավ, վորոնք անհրաժեշտ էլին կազմակերպության աշխատանքի համար:

ՌԿՅՅՄ 1-ին համագումարից անմիջապես հետո, Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն կուսակցական բոլոր կազմակերպություններին մի

նամակ ուղարկեց, վորի մեջ մատնանշում եր, վոր միությունը միավորում և յերիտասարդության լախ մասաները և յերիտասարդությունից պարտաստում և կոմունիզմի համար պայքարող մարտիկները ղետակից բանակ: Նամակը պարտավորեցնում եր կուսակցական կազմակերպություններին՝ չխախտելով յերիտասարդության ինքնագործունեյությունը, բոլոր ջանքերը դործ դնել, վորպեսզի ՌԿՅՅՄ կարողանա զարգացնել լախ և հաջողակի գործունեյություն:

Բոլշեվիկյան կուսակցությունը, նրա առաջնորդներ Լենինն ու Սեպիներ ստեղծեցին ու խնամեցին լենինյան կոմյերիտմիությունը և բոլոր ետապներում հանդես էլին բերում մեծագույն հոգատարություն նրա նըկատմամբ: Կուսակցական բոլշեվիկյան ղեկավարությունը կոմյերիտմիության սեմի ու ամբության աղբյուր հանդիսացավ: Այդ ղեկավարության շնորհիվ կոմյերիտմիությունն աճեց, ամրապնդվեց և դարձավ յե-

ըխտասարգ լենինյանները հզոր մի կազմակերպութիւն:

Լենինի ու Ստալինի կուսակցութեան ղեկավարութեան շնորհիվ, կոմյերէտմիութեանը կարողացավ մտրել լեզացիայի յենթարկել աշխատավոր յերիտասարգութեան ամենալայն մասսաներին՝ պայքարելու հանուն սոցիալիզմի, ընդդէմ աշխատավոր ժողովրդի բոլոր թշնամիներին:

ՌԿՅՅՄ 2-ՐԿ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

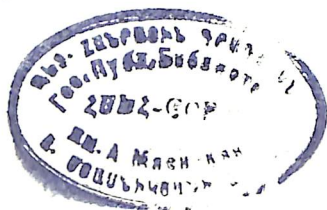
ՌԿՅՅՄ 2-րդ համազուտարը հավաքվեց 1919 թվի հոկտեմբերի 5—8-ին, խորհրդային յերկրի համար ամենակրիտիկական մոմենտին: Խորհրդային հանրապետութեանն ամեն կողմից պաշարված եր թշնամիներով: 1919 թ. ամռան կեսին Անտանտան սկսեց իր յերկրորդ արշավանքը խորհրդների յերկրի վրա: Հոկտեմբերի 13-ին Գեներկինսի բանակը զավթեց Ուրյոլը և արդեն սպառ-

1918 թիվ: Յերիտասարգ կամավոր կարմիր բանակայինները Փրոնտ են ժամանել:

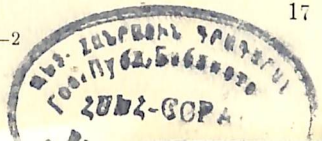
(Կենտրոնական կլինոֆոստ արխիվ.
Սպուգ Բ. ասի վերահսպրտ քյուն)

6192
38

նում եր Տուրային ու Մոսկվային: Արևելքում
Կուլչակին եր փորձում հարձակման անցնել:
Պետրոգրադին մոտենում էլին Յուդենիչի
բանդաները: Այս սպառնալից մոմենտին
Կուսակցութունը մտքիլիզացիայի յենթար-
կեց իր բոլոր ուժերը՝ ինտերվենտների և
ներքին հակահեղափոխության դեմ հակա-
հարված կազմակերպելու համար: 1919 թը-
վի մարտին տեղի ունեցած ՌԿ(բ)Կ 8-րդ
համագումարը Կուսակցության ուշադու-
թյունը կենտրոնացրեց յերկրի պաշտպա-
նության և աշխատավոր գյուղացիության
հետ դաշինքն ամրապնդելու հարցերի վրա:
Կուսակցութունը վտաքի հանեց միլիտան-
վոր բանվորներին ու գյուղացիներին Հոկ-
տեմբերյան Սոցիալիստական Մեծ հեղա-
փոխության նվաճումները պաշտպանելու
համար: Կոմյերիտմիության ամբողջ աշխա-
տանքն այդ շրջանում վորոշվում եր ռազ-
մական իրադրությամբ, ռոցիալիստական
հայրենիքի պաշտպանության խնդիրներով:
Կոմյերիտմիութունը՝ Կուսակցության հա-

վատարիմ ոգնականը՝ իր բոլոր ջանքերը կենտրոնացրեց այն բանի վրա, վորպեսզի ոգնություն ցույց տա Կարմիր Բանակին՝ խնամելու նրանքի ու սպիտակ-գվարդիականների դեմ մղած նրա պայքարում: Այս նըպատակով նա անցկացրեց կոմյերիտական մի շարք մոբիլիզացիաներ՝ քաղաքացիական պատերազմի ճակատն ուղարկելու համար: 1919 թվի մայիսին անցկացվեց կոմյերիտականների առաջին համառուսական մոբիլիզացիան դեպի արևելյան ճակատը, Կոլչակի դեմ. այդ մոբիլիզացիան ճակատին տվեց 3 հազար մարդ: Կոմյերիտականները ճակատ էլին գնում ամբողջ կազմակերպություններով: Կոմյերիտությունն ակտիվ կերպով մասնակցում եր նաև Կարմիր Բանակի թիկունքն ամբապնդելու աշխատանքներին, մասնավորապես աշխատանքային կոմունիստական շարաթորյակներ անցկացնելու մեջ (առաջին պատմական շարաթորյակը Մոսկվա-Կազան յերկաթուղու վրա տեղի ունեցավ 1919 թվի մայիսի 10-ին):

Կոմյերիտականները յեռանդով աշխատում էլին պարեն-ջոկատներում, ոգնում էլին Կարմիր Բանակի և արգյունաբերական քաղաքների համար պարեն մթերելուն:

Ցերկրի պաշտպանության խնդիրներով եր բնորոշվում և ՌԿՅԵՄ 2-րդ համագումարի վողջ աշխատանքը: Համագումարը բացվեց 1919 թվի հոկտեմբերի 5-ին Մոսկվայում: Համագումարին ներկա էլին 429 պատգամավորներ, վորոնք ներկայացնում էլին 96,096 կազմակերպված յերիտասարդություն:

ՌԿՅԵՄ 2-րդ համագումարի հիմքում դրվեցին կուսակցության 8-րդ համագումարի վորոշումները յերիտասարդության մեջ տարվելիք աշխատանքի մասին: Համագումարը մատնանշեց, վոր կուսակցական աշխատանքը բանվորական և գյուղացիական յերիտասարդության մեջ հակայական նշանակություն է ստանում ոեզերմլեր նախապատրաստելու համար, վորոնցից կուսակցությունը «կկարողանա վերցնել նոր,

հեղափոխական հնատուգլիազմով տողորված, ազնիվ և գիտակից աշխատողներ», և վոր այգպիսի մի կազմակերպություն, վորը կոչված և դաստիարակել յերիտասարգությանը կոմունիզմի վորով, «հանդիսանում և Ռուսաստանի կոմունիստական յերիտասարգական միությունը, վորը հակայական աշխատանք և կատարում յերիտասարգության կազմակերպման և կոմունիստական դաստիարակության ուղղությամբ՝ կոչ անելով պլուրետարական յերիտասարգությանը՝ անմիջականորեն մասնակցել կոմունիստական հասարակության կառուցմանը և խորհրդային հանրապետության պաշտպանությանը»¹:

1919 թվի ապրիլին ՌԿ(բ)Կ կենտրոնական կոմիտեն վորոշում ընդունեց Ռուսաստանի կոմունիստական յերիտասարգական միության և Ռուսաստանի կոմունիստական կուսակցության վոխհարաբերության մա-

¹ «ՀամԿ (բ)Կ կոմյերիտմիության մասին»: Եջ 10, 11:

սին: Մեր կուսակցության 8-րդ համագումարի ու կենտկոմի վորոշումները պարզորոշ կերպով սահմանեցին կոմյերիտմիության ղեկն ու նշանակությունը, վորպես յերիտասարգության մասսայական կազմակերպություն, վորը կոչված և կուսակցության ղեկավարությամբ դաստիարակելու յերիտասարգությանը կոմունիզմի վորով:

ՌԿՅԵՄ 2-րդ համագումարը քննարկեց հետևյալ հարցերը՝ ընթացիկ մոմենտի մասին, ՌԿՅԵՄ ԿԿ-ի հաշվետվությունը, ղեկուցումներ տեղերից, Կարմիր Բանակի շինարարությանը կոմյերիտմիության մասնակցության մասին, գյուղում տարվելիք աշխատանքի մասին, բանվորական յերիտասարգության ֆիզիկական զարգացման մասին և մի շարք կազմակերպչական հարցեր:

2-րդ համագումարում հիմնական հարցեր կոմյերիտականները մոբիլիզացիայի հարցը՝ հարավային ճակատի համար, Դենի-

կլինի դեմ: Համագումարն ընդունեց հետևյալ վորոշումները:

«1. Հանրապետութիւնը պաշտպանելու և ճակատն ու Կարմիր Բանակի թիկունքն սպասարկելու համար անցկացնել միութեան անդամների մօբիլիզացիա՝ 16 տարեկան հասակից:

2. Մօբիլիզացիան անց է կացվում հետևյալ չափով՝

ա) Այն կազմակերպութիւնները, վորոնք գտնվում են Ուրլովի, Տուլայի, Վորոնեժի, Տամբովի, Ռյազանի, Կալուգայի և Մոսկվայի նահանգների հարավային ճակատի ամրացման սեկտորում, անց են կացնում ընդհանուր մօբիլիզացիա:

բ) Մնացած կազմակերպութիւնները մօբիլիզացիայի յեն յեն թարկում միութեան անդամների 30% -ը, 16 տարեկան հասակից սկսած»:

Համագումարը հանձնարարեց ՌԿՅԵՄ Կենտկոմին՝ մօբիլիզացիայի մասին վորոշման կապակցութեամբ կոչով դիմել բոլոր

կոմյերիտականներին: Կոմյերիտականներին յերկրորդ համառուսական մօբիլիզացիան՝ դեպի հարավային ճակատը՝ անցավ մեծ խանդավառութեամբ և ճակատին տվեց 10 հազար մարդ: Պետրոգրադը Յուզենիչից պաշտպանելու համար մօբիլիզացիայի յենթարկվեցին 1500 կոմյերիտականներ:

Համագումարը պարտավորեցրեց բոլոր կոմյերիտական կազմակերպութիւններին՝ ակտիվ մասնակցութիւն ունենալ Կարմիր Բանակի շինարարութեանը, կարմիր բանակայինների քաղաքական լուսավորութեան գործին: Համագումարը հաստատեց ՌԿՅԵՄ Կենտկոմի վորոշումը միութեան բոլոր կազմակերպութիւններում պարտադիր ռազմական ուսուցում անցկացնելու մասին:

Համագումարը կոչով դիմեց ամբողջ աշխարհի պրոլետարական յերիտասարդութեանը, կոչ անելով՝ ուժեղացնել իրենց ոգնութիւնը Խորհրդային հանրապետութեանը, սահմանել պայքարի միասնական ճակատ ինտերվենտների դեմ և ստեղծել հե-

դափոխական յերիտասարգության միջազգային միավորում— յերիտասարգության Կոմունիստական ինտերնացիոնալ:

Կոմյերիտմիությունն իր պատմության ամբողջ ընթացքում ԽՍՀՄ ու կոփվեց կուսակցության և սոցիալիզմի թշնամիների զեմ մղած պայքարում: Կոմյերիտմիությունն իր Զ-րդ համագումարում, կուսակցության ղեկավարությամբ վճռական հակահարված տվեց Դունայեյվսիու անարխոսինդիկալիստական խմբակին, վորը հանդես յեկավ կոմյերիտմիության դերի և ինդերնների հարցում հակակուսակցական դրույթներով: Դունայեյվսիին առաջարկում եր բանվորական և գյուղացիական ղեպուտատների խորհուրդներին կից ստեղծել հատուկ «բանվորական յերիտասարգության խորհուրդներ», պրոֆմիություններում կազմակերպել յերիտասարգական սեկցիաներ, առաջ քաշեց կոմյերիտմիության «պետականացման» տրոյկիստական լոզունգը:

Դունայեյվսիու գլխավորած հակակուսակ-

ցական խմբակը փորձում եր կոմյերիտմիությունը կտրել յերիտասարգական մասսաներից, կտրել պրոլետարական յերիտասարգությունը բանվոր դասակարգից, յերիտասարգության շահերը հակադրել ընդհանուր պրոլետարական շահերին, վիժեցնել կուսակցության ղեկավարությունը կոմյերիտմիության նկատմամբ:

Դունայեյվսիականները հանդես յեկան հակահեղափոխական անարխոսինդիկալիստական տարրերի դիրքերից և հանդիսանում եյին նրանց գործակալությունը կոմյերիտմիության մեջ: Համագումարը վճռականապես մերժեց այդ հակակուսակցական խմբակի առաջարկությունները:

ՌիկՅեՄ Զ-րդ համագումարի նշանակությունն այն ե, վոր նա համախմբեց յերիտասարգությանը կուսակցության շուրջը և մորելիլգացիայի յենթարկեց նրան՝ պաշտպանելու հայրենիքը միջազգային և ներքին հակահեղափոխության դրոհից:

Վ. Ի. Լենինն այս շրջանում յերիտա-

սարգության կոմունիստական շարժմանը մեծ ուշադրութիւն եր նվիրում: 1919 թվի ապրիլին Վ. Ի. Լենինը հանդես յեկավ մի ճառով կոմունիստ ուսանողների համառուսական համագումարում, վորի արդյունքն յեղավ այն, վոր ուսանողական կազմակերպութիւնները միացան կոմյերիտմիության հետ:

1919 թվի հուլիսին «Խուրդ դեպի պայքար Դենեկինի դեմ» վերաառութիւնը կրող, կուսակցական կազմակերպութիւններին ուղղած ՌԿ(բ)Կ ԿԿ-ի նամակի մեջ Լենինը մատնանշում եր, վոր պրոլետարիատի դիկտատուրայի խնդիրները իրագործման համար արագ կերպով աճում են նոր, հզոր ուժեր, ի դեմս բանվորական և գյուղացիական յերիտասարգության, վորն իր միջից կոփում ե տոկուն կոմունիստներ:

Նույն թվի դեկտեմբերին Վ. Ի. Լենինը վողջուն ուղարկեց Պետրոգրադի նահանգի բանվորական և գյուղացիական յերիտասարգությանը՝ միության մեջ բանվորական և

1919 թիվ: Պետրոգրադի կոմյերիտականները շարաթորյակի մամոնակ աջ կողմում, վերջինը ընկ. Կասարեբ:

(Աղյուգմասով վերստորոյում ե)

գյուղացիական յերիտասարգության հավա-
քագրման շարաթ անցկացնելու կապակցու-
թյամբ: «Ուժեղացրէք, յերիտասարգ ըն-
կերներ, — գրում եր Վ. Ի. Լեւինը, — ձեր աշ-
խատանքը... վորպեսզի թարմ յերիտասարգ
ուժերով ձեռնարկէք նոր լուսավոր կյանքի
կառուցմանը»¹:

ՌԿՑՆԵՄ Յ-ՐԳ ԶԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Կոմյերիտովության 3-րդ համագումարը
կայացավ 1920 թվի հոկտեմբերի 2 — 10-ին:
Ս. Դատեղ ներկա էլին 529 պատգամավոր:
Համագումարը հավաքվեց քաղաքացիական
պատերազմը վերջանալուց մի քիչ առաջ,
այն մոմենտին, յերբ կուսակցությունն ու
խորհրդային իշխանությունը սկսեցին նա-
խապատրաստել անցումը ռուսական կոմու-
նիզմի քաղաքականությունից նոր անտե-

¹ Վ. Ի. Լեւին: Յերկեր հ. 30, էջ 398:

սական քաղաքականութեանը: Այդ ժամանակ ջախջախված եր Անտոնտայի 3-րդ արշավը խորհուրդների յերկրի վրա, վորն սկսվել եր 1920 թվի ապրիլին, Պիլսուգսկու լեհական լեգեոնների հարձակումով: Կարմիր Բանակը վոջնչացնում եր Արիմում ամրացած անգլիական ու Ֆրանսիական լանկիրները կողմից զինված բարոն Վրանգելի սպիտակ բանակը:

Կուսակցութեանն ու բանվոր դասակարգը լարեցին բոլոր ուժերը, վորպեսզի վոջընչացնեն արտաքին և ներքին թշնամիներին, լիկվիդացիայի յենթարկեն քաղաքացիական պատերազմի ճակատները և սկսեն խաղաղ սոցիալիստական շինարարութեանը: Արդեն 1920 թվի ապրիլին կուսակցութեան 9-րդ համագումարը կոչ արեց աշխատավորութեանը՝ պայքարելու տնտեսական քայքայման դեմ և վորոշում կայացրեց միասնական տնտեսական պլանի մասին, արդյունաբերութեան, սրանսպորտի և դուրդամանասութեան երկտրիֆիկացիայի

մասին, վառելանյութի մասին, հացի համար պայքարելու մասին:

1919—1920 թվականները նշվում են կոմյերիտականների, բանվորական և դուրդացիական յերիտասարգութեան հերոսական պայքարով բազմաթիվ ճակատներում—սպիտակ գվարդիական հրոսակները և ոտարելըլըյա ինտերվենտների բանակների դեմ: Միութեանն անցկացրեց կոմյերիտականների համառուտական զինվորական յերեք մոբիլիզացիա: Վերջին մոբիլիզացիան 1920 թվի մարտին, Պիլսուգսկու դեմ, արեմտյան ճակատին տվեց 3.000 մարդ: Թիկունքում կոմյերիտականները, բանվորական և դուրդացիական յերիտասարգութեանն ակտիվորեն մասնակցում եյին կուսակցութեան կողմից անցկացվող մասսայական կամպանիաներին՝ արդյունաբերական կենտրոններին հաց հասցնելու համար մղվող պայքարին, եպիդեմիայի դեմ մղվող պայքարին, աշխատանքային շաբաթորյակներին, դուրդում կատարվող կուլակային ապստամբու-

Թյուններէ, քաղաքում յեղած բուրժուակոն
լնտելիզենցիայի հակահեղափոխական սա-
բոտաժի դեմ տարւոյ պայքարին: Միու-
թյունն արագորեն աճում էր: Զորդ համա-
գումարից մինչև 3-րդ համագումարն ընկած
ժամանակաշրջանում, այն է՝ մեկ տարում,
ՌԿՅԵՄ անդամներէ թիֆն աճեց 96 հազա-
րից մինչև 400 հազարի: Միութեան աշխա-
տանքի մեջ լուրջ թերություն եր հանդիսա-
նում դաստիարակչական աշխատանքի թու-
լությունը: Սրա կապակցութեամբ ՌԿՅԵՄ
շարքերում մեծ հոտունություն եր նկատուում:
ՌԿՅԵՄ 3-րդ համագումարն ոգնեց կոմյերիտ
միութեանը վերակառուցելու իր աշխատանք-
ները համապատասխան սոցիալիստական
շինարարութեան նոր պայմաններէ և նոր
խնդիրներէ: ՌԿՅԵՄ հետագա ամբողջ աշ-
խատանքի համար 3-րդ համագումարը հըս-
կայական նշանակութեուն ունի, վորովհե-
տև յերիտասարդական միութեան խնդիր-
ներէ մասին զեկուցումով հանդես յեկավ
Վլադիմիր Իլիչ Լենինը: Տնտեսական քայ-

քայման պայմաններում, յեր դեռևս վերջ-
նականապես չեյին վերացված քաղաքա-
ցիական պատերազմի ճակատները, Վ. Ի.
Լենինը հանճարեղ կանխատեսութեամբ, հըս-
կայական խորութեամբ ու վորոշակիութեամբ
կոմյերիտութեան առաջ գրեց նրա աշ-
խատանքի արմատական խնդիրները, աշ-
խատանք, վորը նախատեսվում էր մի
ամբողջ կայտայի համար: Այդ հրաշալի
ճառը Լենինյան կոմյերիտութեան աշխա-
տատանքի մեջ ծառայում էր և ծառայում
և վորպես ուղեցույց աստղ: Նա հանդիսա-
ցավ վորպես ծրագրային փաստաթուղթ,
վորը վորոշեց կոմյերիտութեան, վորպես
բանվորական և գյուղացիական յերիտասար-
դութեան մասսայական կազմակերպութեան
հետագա ամբողջ գործունեյութեան ուղղու-
թյունը, վորը կուսակցութեան զեկավարու-
թեամբ ապահովեց խորհրդային ժողովրդի
յերիտասարդ սերնդի բազմակողմանի կոմու-
նիստական դաստիարակութեունն ու կրթու-
թյունը:

3-րդ համագումարի նշանակութունն այն էր, վոր նա վերջնականապես ձևակերպեց կոմունիստական յերիտասարգական շարժումը խորհրդային յերկրում: Համագումարը քննարկեց հետևյալ հարցերը՝ խորհրդային հանրապետութեան միջազգային և ներքին դրութեան մասին, յերիտասարգութեան կոմունիստական ինտերնացիոնալի մասին, ԿԿ հաշվետու զեկուցումը, բանվորական յերիտասարգութեան սոցիալիստական կրթութեան մասին, յերիտասարգութեան Ֆիդիկական զարգացման մասին, ՌԿՅԵՄ կանոնադրութեան և ծրագրի մասին:

Համագումարը մի շարք կարևորագույն վորոշումներ կայացրեց յերիտասարգութեան աշխատանքի ու կրթութեան հարցերի շուրջը, մասնավորապես Փաբրիկա-գործարանային աշակերտութեան դպրոցներ ստեղծելու մասին: Համագումարն առաջարկեց բոլոր կոմյերիտական կազմակերպութեաններին՝ վճռական կուրս վերցնել միութեան մեջ պրոլետարական կորեզն ուժեղացնելու ուղ-

ղութեամբ և իր աշխատանքի կենտրոնը փոխադրել միութեան անդամների շարքերում յեղած քաղաքական անդրադիտութեան վերացման վրա, ախիվի նոր կազմեր պատրաստելու և դաստիարակելու վրա:

3-րդ համագումարը ձևակերպեց ՌԿՅԵՄ-ի մուտքը յերիտասարգութեան կոմունիստական ինտերնացիոնալի մեջ: Յերիտասարգութեան կոմունիստական ինտերնացիոնալի ստեղծման գործում բոլշեվիկյան կուսակցութեանն ու կոմյերիտմիութեանը վճռական դեր խաղացին:

ՌԿՅԵՄ 3-րդ համագումարը վերջնականապես ջախջախեց անարխո-սինդիկալիստական թեքումը կոմյերիտմիութեան մեջ: Կուսակցութեանը հսկայական ոգնութեան ցույց ավեց կոմյերիտմիութեանը նրա պայքարում «Իունայեվշինս»-յի դեմ: ՌԿՅԵՄ 3-րդ համագումարից առաջ ՌԿ(բ)Կ ԿԿ իր նամակում, ուղղված կուսակցական բոլոր կոմիտեներին, կուսակցական կազմակերպութեաններին ուշադրութեանը դարձրեց

կոմսոմոլում անարխո-սինդիկալիստական թեքման դեմ, Դունայեվսկու դեմ վճռական պայքար վարելու անհրաժեշտության վրա: Այն բանից հետո, յերբ Դունայեվսկու հակալուսակցական հայացքները դատապարտվեցին ՌԿՅԵՄ 2-րդ համագումարի կողմից, Դունայեվսկին և նրա խմբակն սկսեցին ել ավելի կատարի պայքարել կուսակցության դեմ: Դունայեվսկին կոմյերիտական ղեկավար աշխատողներին մի նամակ ուղարկեց, վորտեղ նա ՌԿ(բ)Կ ԿԿ-ի դեմ պայքարելու հակահեղափոխական պլանն եր դարգացնում՝ հակադրելով կոմյերիտիությունը կուսակցությանը:

Դունայեվսկու հետ զաշնակցած 3-րդ համագումարում յերևյթ ունեցավ ուկրաինական ուղղիցիան (այսպես կոչված «կլասսովիկները»), վորն առաջարկում եր դադարեցնել ուսանող յերիտասարգության և առհասարակ խորհրդային յերիտասարգ ինտելիգենցիայի ընդունելությունը միության մեջ, կոմյերիտիությանը զուգահեռ քաղա-

քում բանվորական յերիտասարգության, իսկ դյուլգում՝ դյուլգացիական յերիտասարգության անկուսակցական կոլեկտիվներ ստեղծել:

Վերջինը գործնականում կնշանակեր ստեղծել յերիտասարգության կուլակային կազմակերպություններ: «Կլասսովիկները» անցկացնելով բուրժուական նացիոնալիստների տեսակետը, պնդում եյին, վորպեսզի Ուկրաինայի յերիտասարգական կազմակերպություններն անկախ լինեն ՌԿՅԵՄ-ից:

Դունայեվսկին և «կլասսովիկները» կուսակցության մեջ յեղած հակահեղափոխական՝ այսպես կոչված «բանվորական ուղղիցիայի» գործակալությունն եյին: Նրանք հանդես եյին դալիս կուսակցության դեմ, միության մեջ կուսակցական ղեկավարության դեմ: Նրանք արտացոլում եյին բուրժուական թշնամի սրուցիլիստական և անարխո-սինդիկալիստական տարրերի ազդեցությունը:

Կոմյերիտիությունը, կուսակցության

զեկալարությամբ, մերկացրեց «կոմյերիտ-միութեան դասակարգայնութեան» մասին հեղափոխական ֆրազներով քողարկված ուղրախնական ոպողիցիայի բուրժուաշահ-ցիոնալիստական պլատֆորման, դատապարտեց և վճռականորեն մերժեց այդ հակակուսակցական խմբակները բոլոր առաջարկները

Կոմյերիտմիութեան 3-րդ համագումարից հետո կուսակցութեան ԿԿ կուսակցական կազմակերպութեաններին ուղարկեց մի նամակ, Վորով պարտավորեցնում էր կուսակցական կազմակերպութեաններին՝ ապահովել ամենայն աջակցութեան ՌԿՅԵՄ-ին, նրա աշխատանքի մեջ: ԿԿ-ն առաջարկեց կուսակցութեան յերիտասարդ անդամներին, մինչև 20 տարեկան հասակը ներառյալ, կոմյերիտմիութեան աշխատանքներին ակտիվ մասնակցութեան ունենալ, իսկ կուսակցական կոմիտեներին՝ ուժեղացնել իրենց ներկայացուցչութեանը ՌԿՅԵՄ կոմիտեներում, միութեան մեջ աշխատելու համար մորիլիզացիայի յենթարկել լավա-

զույն լեկտորներին ու ազիտատորներին, ապահովել միութեան անդամների քաղաքական բուսավորութեանը և այլն:

1920 թվի վերջերին հրապարակվեցին Վ. Խ. Լենինի դիտողութեանները Նագեթգո Կոնստանտինովնա Կրուպսկայայի պոլիտեխնիկ կրթութեան վերաբերյալ թեզիսները առթիվ, Վորովը հետագայում մեծ դեր խաղացին դպրոցական շինարարութեան մեջ միութեան ճիշտ գիծ սահմանելու գործում:

ՌԿՅԵՄ 4-րդ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

ՌԿՅԵՄ 4-րդ համագումարը կայացավ 1921 թվի սեպտեմբերի 21—28-ին: Համագումարը հավաքվեց ժողովրդական անտեսութեանը վերականգնելու խաղաղ աշխատանքի անցման շրջանում: Այդ ժամանակ Կարմիր Բանակը լիակատար հաղթանակ տարավ քաղաքացիական պատերազմի բոլոր ճակատներում:

Չեւնարկելով խաղաղ սոցիալիստական շինարարութեանը, կուսակցութեանը բախվեց բոլշևիզմի ամենաչարաննդ թշնամու — արոցկիստների ու բուխարինյանների — կատաղի դիմադրութեանը, վորոնք կուսակցութեան վզին փաթաթեցին դիսկուսիան պրոֆմիութեանների մասին: Կուսակցութեանը, Լենինի և Ստալինի ղեջավարութեամբ, արոցկիստների ու բուխարինյանների դեմ մղած վճռական պայքարում հետևողականորեն իրադործում եր մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու իր վերցրած կուրսը:

1921 թվի մարտին ՌԿ(բ)Կ 10-րդ հաճառումարն իր բանաձևում, ընդունված Լենինի ղեկուցման առթիվ, ազգարարեց անցումը նոր անտեսական քաղաքականութեանը, վորն ի նկատի ունիւր ԽՍՀՄ ժողովրդական անտեսութեան սոցիալիստական սեկոնստրուկցիան և սոցիալիզմի կառուցումը:

Համագումարը մերժեց արոցկիստական բանաձևը պրոֆմիութեանների հարցի մա-

սին, ջախջախեց կուսակցութեան մեջ յեղած անարխո-սինդիկալիստական թեքումը («բանվորական ուղղիցիան») և ընդունեց Լենինի բանաձևը կուսակցութեան շարքերի միասնութեան պահպանման մասին:

Միութեան ուշադրութեանը ՌԿՅԵՄ 3-րդ և 4-րդ համագումարների մեջ ընկած ժամանակաշրջանում ուղղված եր պլխավորակա ՌԿՅԵՄ շարքերի կազմակերպչական ամրապնդման և նրա աշխատանքը նոր պայմաններին հարմարեցնելու վրա: Նոր անտեսական քաղաքականութեան անցնելն սկզբի շրջանում կոմյերիտմիութեան աշխատանքների վրա հիվանդագին կերպով անդրադարձավ: Կոմյերիտմիութեանը չկարողացավ անմիջապես կողմնորոշվել այն նոր պայմաններում, վորոնք ստեղծվել էին ՆեՊ-ը մտցնելով, չսովորեց դեռևս ճիշտ աշխատել և բավարարել յերիտասարդութեան նոր պահանջները:

4-րդ համագումարի որերին չափազանց սուբ կերպով գրվեցին բանվորական յերի-

առասարգութեան աշխատանքի, կենցաղի և կրթութեան հարցերը: Յերիտասարգութեան գրութեանը ձեռնարկութեաննեքում այդ ժամանակ բավականին անկայուն էր, վորովհետև յերիտասարգութեանը, վորպես բանվորները ամենից քիչ վորակավոր մասը, հաստիքները կրճատման գեպքում մյուսները ավելի հաճախ էր աշխատանքից արձակվում: Գործազրկութեանն այդ շրջանում յերիտասարգութեան մեջ գգալի յեր:

Կոմյերիտմիութեան առաջ գրվեց այն խնդիրը, վոր կուսակցութեան գեկավարութեամբ անհրաժեշտ և աշխատանք ծավալել բանվորական յերիտասարգութեան վորակավորումը բարձրացնելու, յերիտասարգութեան աշխատանքի պաշտպանման համար, պայքարել յերիտասարգութեանը արտագրութեան մեջ պահելու համար:

Կոմյերիտմիութեան առաջ գրվեց նույնպես այն խնդիրը, վոր անհրաժեշտ և ուժեղացնել պայքարը յերիտասարգութեան առանձին շերտերի վրա սարածվող դաս

կարգայնորեն թշնամի ազգեցութեանները դեմ, մանր բուրժուական աարերը և ազգեցութեան դեմ, վորն ուժեղացավ ՆԵՊ-ի առաջին տարիներին:

4-րդ համագումարի նշանակութեանն այն է, վոր նա նշեց միութեան աշխատանքների վերակառուցման ուղիները՝ համապատասխան նոր տնտեսական քաղաքականութեան պայմաններին, յերիտասարգութեան համար տարվող պայքարի նոր պայմաններին:

ՌԿՅՅՄ 4-րդ համագումարում ներկայ էին 614 պատգամավորներ, վորոնք ներկայացնում էին 415 հազար կազմակերպված յերիտասարգութեան: 4-րդ համագումարը քննարկեց հետևյալ հարցերը. հանրապետութեան ներքին և միջազգային դրութեան մասին, ԿԻՄ-ի 2-րդ կոնգրեսի և յերիտասարգական միջազգային շարժման մասին, ՌԿՅՅՄ կենտկոմի հաշվետվութեանը, բանվորական յերիտասարգութեան սոցիալիստական կրթութեան մասին, բանվոր

բական յերիտասարգության վիճակի մասին, դպրոցական շինարարության մասին, միութենական շինարարության հերթական խընդիւրների մասին:

4-րդ համագումարը ներքին և միջազգային դրության մասին զեկուցման շուրջն ընդունած վորոշումները մեջ նշեց, վոր կուսակցության 10-րդ համագումարի ընդունած անտեսական քաղաքականության դիժը միակ ճիշտ գիծն է, վոր տանում է դեպի սոցիալիզմի հաղթանակը:

ՌԿՅՅՆՍ հերթակէն խնդիրները մասին բանաձևում համագումարը մատնանշեց, վոր կոմյերիտմիության գլխավոր խնդիրն է մասնակցել պետական այն որգանները աշխատանքին, վորոնք սպասարկում են յերիտասարգությանը, ակտիվորեն ոգնել պրոլետարական պետությանն ու կոմունիստական կուսակցությանը, ապահովել և անցկացնել կուսակցության ազգեցությունը միության անդամների դաստիարակչական աշխատանքում այնպես, վորպեսզի նրանցից

պատրաստել այնպիսի աշխատողներ, վորոնք կունենան հաստատուն կոմունիստական աշխարհահայացք և վորոնք ոգտակար կլինեն Ռուսաստանի սոցիալիստական շինարարության այս կամ այն բնագավառում:

Համագումարը մատնանշեց, վոր միությունը պետք է ակտիվորեն մասնակցի մեր յերկրի արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության վերականգման ու ամրապնդման գործին:

Համագումարը մեծ ուշադրություն նվերեց կոմյերիտմիության աշխատանքի տրտեսական հարցերին: Համագումարը միշարք վորոշումներ ընդունեց, վորոնք վերբերում էյին յերիտասարգության վիճակի բարելավմանը, դեռահամները աշխատանքի պաշտպանության մասին, հատկապես մանր և անայնպիսի արդյունաբերության մեջ, բանվորական յերիտասարգության կենցաղի բարելավման մասին, նրա աշխատանքի վարձատրման մասին, մանուկների անապոստանության, սպեկուլիացիայի և

հանցագործությունները գեմ պայքարելու մասին: Համագումարը վորոշում է ընդունեց գեռահամները բրոնխայի մասին: Համագումարը, գպրոցական շինարարության մասին գեկուցման առթիվ, անհրաժեշտ համարեց լայն կերպով զարգացնել ֆարրիկա-գործարանային աշակերտության գպրոցները և ամեն կերպ լավացնել նրանց աշխատանքը:

Համագումարն առաջարկեց կոմյերիտական կազմակերպություններին՝ ուժեղացնել պայքարը յերիտասարգության վրա տարածվող մանր-բուրժուական աղղեցության գեմ: Ներմիութենական շինարարության հարցերի գծով համագումարն առաջ քաշեց այն խնդրերը, վոր անհրաժեշտ և պահպանել և ամրապնդել պրոլետարական կորիզը միության մեջ, պատրաստել ախտիվի նոր կազմեր, ուժեղացնել կոմյերիտմիության գաստիարակչական աշխատանքը, և մասնանշեց կոմյերիտմիության գյուղում տարվող աշխատանքի խողոր նշանակությունը:

ՌԿՅԵՄ 4-րդ համագումարի վորոշո մ-

ները հիմքում գրվեցին կուսակցության 10-րդ համագումարի վորոշումները, վորը կուսակցական շինարարության մասին բանաձևում մատնանշեց կոմյերիտմիության հսկայական նշանակությունը ներկուսակցական կյանքի աշխուժացման գործում, կուսակցության շարքերը նոր, գիտակից կոմունիստներով համալրելու գործում: կուսակցության 10-րդ համագումարն առաջարկեց կուսակցական կոմիտեներին՝ «ոգնել ՌԿՅԵՄ-ին կարգավորելու նրա անդամները քաղաքական լուսավորության գործը և ուժանդակել յերիտասարգությանը խորհրդային և տնտեսական շինարարության մեջ ներգրավելուն»¹:

Պրոֆմիությունները գերի ու խնդրենքերի մասին գեկուցման առթիվ, համագումարն ընդգծեց պրոֆմիությունները վողջ աշխատանքին յերիտասարգության ախտիվ մասնակցության անհրաժեշտությունը: Համա-

¹ Համ 4(բ)Կ-ն կոմյերիտմիության մասին: Եջ 12:

գումարը Գլխաղբուսի և կուսակցութեան ազխտացիոն-սլոտպագանդիստական խնդիր-ընդրի մասին բանաձևում պահանջեց կոմյե-րիտաժութեան ակտիվից՝ ուժեղացնել սլոտ-պագանդիստական աշխատանքը յերիտա-սարգութեան մեջ:

1921 թվի նոյեմբերին ՌԿ(Բ) Կ Կենտ-կոմը, միութեան աշխատանքները ու խըն-դիրները հետ կուսակցութեան բոլոր ան-գամներին լայնորեն ծանոթացնելու նպա-տակով, անցկացրեց ՌԿ(Բ) Կ և ՌԿՅԵՄ մեր-ձեցման շարաթ:

ՌԿՅԵՄ 5-ՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Կոմյերիտաժութեան 5-րդ համագումարը կայացավ 1922 թվի հոկտեմբերի 11—19-ին:

Այդ ժամանակ մեր յերկրի աշխատա-վորները, Լենինի-Ստալինի կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, նոր անտեսական քա-ղաքականութեանը կյանքում անշեղորեն

անցկացնելու հիման վրա, ձեռք բերեցին զգալի արդյունքներ սոցիալիստական շինա-բարութեան գործում, յերկրի անտեսութեան վերականգնման ու ամրապնդման գործում: Բարձրացավ սոցիալիստական արդյունաբե-րութեան տեսակարար կշիռը և նրա առաջա-տար դերը: Սկսվեց զուգատեսութեան վերելքը: Ամրացավ խորհրդային հանրապե-տութեան ժողովուրդների բարեկամու-թյունը: 1922 թվի վերջին Լենինի ու Ստալինի նախաձեռնութեամբ, խորհրդային հանրապետութեանները կամավոր կերպով միացան և կազմեցին Խորհրդային Սոցիա-լիստական հանրապետութեանների Միու-թյունը:

1922 թվի ապրիլին, կուսակցութեան 11-րդ համագումարում, Վ. Ի. Լենինը կու-սակցութեան առաջ խնդիր դրեց, վոր ան-հրաժեշտ և ծավալել պայքարը՝ ժողովրդա-կան անտեսութեան սոցիալիստական տար-բերի կողմից կապիտալիստական տարբերի հաղթահարման համար, սոցիալիստական

տնտեսութեան հիմքի կառուցման համար բանվոր դասակարգի և աշխատավոր գյուղացիութեան դաշինքի ամրացման համար, սոցիալիստական արդյունաբերութեան և գյուղատնտեսութեան միջև մերձում կազմակերպելու համար:

Կոմյերիտմիութեանն ակտիվորեն մասնակցում եր կուսակցութեան ամբողջ աշխատանքին՝ սոցիալիստական շինարարութեան գծով: Բայց կոմյերիտմիութեան աշխատանքի մեջ 1921—22 թվերի շրջանում կային և բացասական յերևույթներ: Այդ մասնավորապես արտահայտվեց նրանում վոր միութեան անդամների թիվը 1921 թվի 415 հազարից 1922 թվի վերջին իջավ 260 հազարի:

Կուսակցութեան 11-րդ համագումարը, վորը քննութեան առավ կոմյերիտմիութեան աշխատանքի հարցը, միութեան ապրած դժվարութեանների բնույթը բնորոշեց հետևյալ կերպ՝ «միութեան անդամների նվազումը, վոր նկատվում և վերջերս շատ կազ-

մակերպութեանների մեջ, բացատրվում է յերիտասարդութեանը արտագրութեաննից արձակելով, միութեանը զանազան մորիլիզացիաներով թուլացնելով և այլն, իսկ զըլլավորը՝ նրանով, վոր միութեանը բավականաչափ չի հարմարված յերիտասարդութեան պահանջների բավարարմանը: Միևնույն ժամանակ նկատվում է ՌԿՅԵՄ ազգեցութեան թուլացումը բանվոր յերիտասարդութեան վրա»¹:

Կուսակցութեան 11-րդ համագումարն ընդունեց կոմյերիտմիութեան աշխատանքի մասին մի շարք կարևոր վորոշումներ: ՌԿՅԵՄ հարցի մասին ընդունած բանաձևի մեջ 11-րդ համագումարն արձանագրեց, վոր «ՌԿՅԵՄ-ը, վորը հանդիսանում է կոմունիստական դաստիարակութեան մասսայական կազմակերպութեան, կուսակցութեան համար ծառայում է իբրև հզոր մի զենք՝ բանվորական և գյուղացիական յերիտասարդու-

¹ Նույն տեղ, էջ 16—17:

թյան լայն շերտերի վրա կոմունիստական ներդրածության և ազդեցության տարածման համար»¹:

Բանվորական յերիտասարգությանը արտադրության մեջ պահպանելու նպատակով, կուսակցության համագումարն ընդունեց մի վորոշում՝ ձեռնարկելություններում գեռահաս բանվորների նորմալ տոկոսը բրոնիայի յենթարկելու մասին, նրանց աշխատանքի պաշտպանության բոլոր նորմաներն անցկացնելու անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծելու մասին, աշխատանքը վերակառուցելու և բանվորական յերիտասարգությանն ուսուցանելու մասին: Համագումարն ընդգծեց, վոր կոմյերիտմիությունը մանրբուրժուական տարրերքի քայքայիչ ազդեցությանը և հակահեղափոխական կուսակցությունների՝ յերիտասարգության մեջ ազդեցություն ձեռք բերելու փորձերին պետք է հակադրի թշնամի տարրերի դեմ

¹ «Համ Կ(բ)Կ Կոմյերիտմիության մասին»: Եջ 15:

վճռական պայքարը և յերիտասարգության պահանջներին հարմարեցրած կուլտուր-քաղաքական յեռանդուն աշխատանքը:

Համագումարը մասնանշեց, վոր գյուղի կոմյերիտական կազմակերպությունները պետք է դառնան կուսակցության ու խորհրդային իշխանության հենման կետեր: Համագումարը պարտավորեցրեց կուսակցական կազմակերպություններին՝ ոգնություն ապահովել կոմյերիտմիությանը՝ նրա աշխատանքը նոր պայմաններին հարմարեցնելու գործում: 11-րդ համագումարում Վ. Ի. Լեւնինը, իր յեզրափակման խոսքում ՌԿ(բ)Կ Կենտկոմի քաղաքական հաշվառության առթիվ, սուր դրեց յերիտասարգության դաստիարակության հարցը, յերիտասարգության համար հասարակական գիտությունների գծով մարքսիստական դասագրքեր ստեղծելու հարցը:

Կուսակցության 11-րդ համագումարի վորոշումները ղրվեցին ՌԿՅՆՄ 5-րդ համագումարի հիմքում:

Մինչև ՌԿՅՆՄ 5-րդ համագումարի հրավիրման մոմենտը, 1922 թվի վերջերը, կուսակցութունն ու խորհրդային կառավարութունն ահագին աշխատանք կատարեցին: Բանվորական յերիտասարգության տնտեսական դրութունը բարելավելու և արտագրության մեջ յերիտասարգության կազմերը պահպանելու համար, խորհրդային կառավարութունը հրապարակեց մի շարք որենսդրական ակտեր, վորոնք պաշտպանում էյին յերիտասարգության աշխատանքն ու առողջութունը, մտցրեց դեռահասները բրոնիան, ընդարձակեց ֆարգործումները ցանցը և այլն: Մրա կապակցությամբ ել միության ուշագրութունն զգալիորեն ավելի մեծ չափով, քան առաջ, կարող եր կենտրոնացած լինել ակտիվի դաստիարակչական աշխատանքի զրվածքի վրա, յերիտասարգության մեջ մասսայական-դաստիարակչական և կուլտուրական աշխատանքը ծավալելու վրա: Այս հարցերը մտնրամաս-

նորեն քննարկեց ՌԿՅՆՄ 5-րդ համագումարը:

Համագումարին ներկա էյին 317 պատգամավոր: Համագումարի որակարգում զբրված էյին հետեյալ հարցերը, հանրապետության միջազգային և ներքին դրության մասին, յերիտասարգության կոմունիստական ինտերնացիոնալի մասին, ՌԿՅՆՄ կենտկոմի հաշվետու ղեկուցումը, յերիտասարգության կոմունիստական դաստիարակության մասին՝ նոր տնտեսական քաղաքականության սլայմաններում, գյուղում տարվող աշխատանքի մասին, բանվորական յերիտասարգության կրթության մասին:

5-րդ համագումարի նշանակութունն այն է, վոր նա լայն կերպով դրեց նոր տնտեսական քաղաքականության սլայմաններում յերիտասարգության կոմունիստական դաստիարակության հարցերը:

Համագումարը մի շարք վորոշումներ ընդունեց միության մեջ մարքսիստական կրթության և կուլտուրական աշխատանքի

դրվածքի մասին: Համագումարը մասնանշու-
շեց, վոր դյուզլի բոլոր կոմյերիտական
կազմակերպությունները պետք է մասնակե-
ցեն խորհրդային շինարարությանը. դյու-
զացիական յերիտասարգության մեջ պետք
է ծավալել մասսայական քաղաքական և
կուլտուրական աշխատանք:

Համագումարն առաջ քաշեց դյուզացիա-
կան յերիտասարգության դպրոցները կազ-
մակերպման հարցը:

5-րդ համագումարն սկիզբ դրեց մանկա-
կան կոմունիստական շարժմանը, ձևակեր-
պելով պատանի պիոներները կազմակերպու-
թյունը: 5-րդ համագումարում ընդունվեց
շեֆությունը հանրապետության ստղծմա-
ծովային նավատորմի նկատմամբ:

5-րդ համագումարը Վ. Ի. Լենինից վող-
ջույն ստացավ: Դա Լենինի վերջին վող-
ջույնն էր կոմյերիտիությանը:

«Թանգազին բարեկամներ, — գրում էր
Վլադիմիր Իլիչը: — Շատ եմ ափսոսում,
վոր անձամբ չեմ կարող վողջույնել ձեզ:

Յանյանում եմ ձեր 5-րդ համագումարի
աշխատանքներին ամենայն հաջողություն:
Հավատացած եմ, վոր յերիտասարգու-
թյունը կկարողանա զարգանալ այնպիսի
հաջողությամբ, վորպեսզի համաշխարհային
հեղափոխության հաջորդ ժոմենտի հասու-
նացման ժամանակ կատարելապես լինի
խնդիրները բարձրության վրա:

ՋԵՐՄ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ՎՊԴՋՈՒՅՆ
Վ. ՈՒԼՅԱՆՈՎ (ԼԵՆԻՆ)՝¹

Պատասխան վողջույնի մեջ համագումա-
րը հավաստիացրեց Վլադիմիր Իլիչին, վոր
միությունը կհաղթահարի բոլոր դժվարու-
թյուններն իր աշխատանքներում և ակտիվ
մասնակցություն ցույց կտա սոցիալիստա-
կան շինարարությանը:

★

¹ Վ. Ի. Լենին, Յերկեր 6. 27, էջ 306:

ՌԿՅՆՄ 6-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Կոմյերիտմիութեան 6-րդ համագումարը կայացավ 1924 թվի հուլիսի 12—18-ին: Համագումարը հավաքվեց Վ. Ի. Լենինի մահվանից կես տարի անց: Կոմունիստական կուսակցութունը վեր բարձրացրեց և առաջ տարավ Լենինի դրոշը, լենինյան հավատարիմ աշակերտ ընկ. Ստալինի ղեկավարութեամբ: Խորհուրդների 2-րդ համագումարի արիբունից հնչեցին ստալինյան մեծ յերդման խոսքերը: Ընկ. Ստալինից հետո այդ անմահ քառերը կրկնեցին միլիոնավոր աշխատավորները, յերգվեցի մեռած առաջնորդի դագաղի առաջ՝ անաղարտ սլահել լենինյան մեծ դրոշը և անշղիորեն իրագործել Լենինի պատգամները: Խորհրդային յերկրի բանվոր դասակարգը և աշխատավորներն ել ավելի սերտ համախմբվեցին լենինյան կուսակցութեան շուրջը: Տասնյակ հազարավոր բանվորներ մտան կուսակցութեան մեջ, վորպեսզի նրա շարքերում

արունակեն Լենինի գործը: Լենինյան կոչը կոմյերիտմիութեանը ավեց 240 հազար նոր անդամներ:

Այն ժամանակ, յերբ աշխատավորութեան միլիոնավոր մասեաներն ավելի ու ավելի սերտորեն եյին համախմբվում կուսակցութեան շուրջը, վորպեսզի ել ավելի համառորեն պայքարեն մեր յերկրում սոցիալիզմի կառուցման լենինյան պատգամների իրագործման համար, կուսակցութեան թշնամիները — արոցկիստները — ավելի ու ավելի եյին ուժեղացնում իրենց գրոհը կուսակցութեան գլխավոր գծի վրա, իրենց զաղրիլի, քայքայիչ աշխատանքը: Սպեկուլիացիայի յենթարկելով այն անտեսական զգվարութունները, վոր ապրում եր մեր յերկիրը (արդյունաբերական ու գյուղատնտեսական ապրանքների գների տարբերութեանը, արդյունաբերական ապրանքների վաճառահանման ճգնաժամը), արոցկիստները 1923 թվի աշնանը հանդես յեկան չարանենգ զրպարտանքով կուսակցական զե-

կալարութեան հանդեպ, աշխատելով ձախու-
ղել սոցիալիստական շինարարութեան դուրծը:

Հակահեղափոխական տրոցկիստական
պլատֆորմայի կետերից մեկը յերիտասար-
գութեան հարցն էր:

Տրոցկիստները փորձում էին կոմյերիտ-
միութեանը հակադրել կուսակցութեան հիմ-
նական կազմերին ու նրա կենտրոնին: Ու-
սանող յերիտասարգութեանը տրոցկիստնե-
րը պատկերում էին վորպես կուսակցու-
թեան «բարոմիտր», քծնութեամբ ու գեմա-
գոգիայով տրոցկիստներն աշխատում էին
յերիտասարգութեանը թեքել իրենց կողմը:

Սակայն տրոցկիստներին չհաջողվեց յի-
րիտասարգութեանը շեղել լենինյան ճանա-
պարհից: Կոմյերիտմիութեանը, կուսակցու-
թեան ղեկավարութեամբ, ջախջախիչ հակա-
հարված ավեց տրոցկիստների փորձերին՝
ոգտագործելու յերիտասարգ սերունդը կու-
սակցութեան վրա գրոհելու համար: Տրոց-
կիստական վտանգութեանները կոմյերի-
տական կազմակերպութեաններում վերջա-

յան դավաճանների կատարյալ տապալու-
մով: Կուսակցութեանը թշնամի տրոցկիս-
տական «թեորիաները» «կուսակցութեան
բարոմետրի» մասին ջախջախվեցին: Կոմ-
յերիտմիութեանը հակակուսակցական թե-
քումների դեմ մղած պայքարում վճռաբար
դատապարտեց նաև կոմյերիտմիութեան չե-
զաքութեան վերաբերյալ յեղած ոպորտու-
նիստական «թեորիան»:

Կուսակցութեան կողմից տրոցկիզմի դեմ
մղած լարված պայքարի պայմաններում
ավելի ու ավելի մեծ նշանակութեան էր
ստանում յերիտասարգ սերունդի բոլշևի-
կյան դատախարակութեանը:

Այս կապակցութեամբ կուսակցութեան
12-րդ և 13-րդ համագումարները մատնա-
նշում էին, վոր կուսակցութեան առաջ
լնդիք և գրված՝ յերիտասարգ կազմերին
հաղորդել բոլշևիզմի մարտական արադի-
ցիաները, կուսակցութեան՝ բանվոր դասա-
կարգի թշնամիների դեմ մղած հեղափոխա-
կան պայքարի փորձը, ոպորտունիզմի դեմ

մզած պայքարի փորձը, յերիտասարգու-
թյանը մանրազննին կերպով ծանոթացնել
կուսակցութեան ծրարքի ու տակախկայի հետ:
Ընկեր Ասալիքը միշտ հակայական ուշա-
դրութեան էր հատկացնում յերիտասարգու-
թյան բոլորիկիցան գաստիարակութեան
գործին: Ընկեր Ասալիքը հանդես գալով կու-
սակցութեան 12-րդ համագումարում, մատ-
նանշում էր, Վոր կոմյերիտմիութեանը
հանդիսանում է շարժամիտկերից մեկը, Վորը
կապում է կուսակցութեանը բանվոր գաստ-
կարգի հետ, Վոր կոմյերիտմիութեանը և
ընդհանրապես յերիտասարգութեանը հըս-
կայական նշանակութեան ունեն կուսակ-
ցութեան համար և Վոր «յերիտասարգու-
թյան Ֆրոնտը պիտի համարել առանձնա-
պես սպառնալիքի տակ, նկատի ունենալով,
Վոր մեր կուսակցութեան հակառակորդների
զբոհներն այս բնագավառում հատկապես
համառ են»¹:

¹ Ի. Ասալիք «Կոմյերիտմիութեան մասին», էջ 6:

Կուսակցութեան 13-րդ համագումարից
առաջ, 1924 թվի ապրիլին Համ Կ(բ)Կ ԿԿ-ին
կից տեղի ունեցավ մի խորհրդակցութեան՝
յերիտասարգութեան մեջ տարվելիք աշխա-
տանքի մասին: Ընկեր Ասալիքը հանդես գա-
լով այդ խորհրդակցութեանը, պարզորոշ
կերպով բնորոշեց կոմյերիտմիութեան գերն
ու հիմնական խնդիրները:

«Յերիտասարգութեան կոմունիստական
միութեանը,—ասում էր ընկեր Ասալիքը,—
ուեղերով և, ուեղերով՝ կազմված գյուղացիներից
և բանվորներից, Վորտեղից կուսակցութեանը
համալրումներ և վերցնում: Բայց նա, զբա-
հետ միասին, նաև մի գործիք և, մի գործիք
կուսակցութեան ձեռքին, Վորն իր ազդեցու-
թյանն և յենթարկում յերիտասարգութեան
մասսաներին»¹:

1924 թվի ապրիլին Համ Կ(բ)Կ կազմ-
բյուրոյի նիստում՝ գյուղի կոմյերիտական
ակտիվի մասին արտասանած իր ձևում,

¹ Նույն տեղը, էջ 12:

ընկ. Ասալիւնը կոմյերիտմիութեան առաջ յերեւք հիմնական խնդիրներ զբեց:

«Առաջին խնդիրն այն է, վորպեսզի ապահովվի յերիտասարդական միութեան համար նրա հիմնական պրոլետարական կորիզը, վորպես մի կորիզ, վորը զեկավարում է ամբողջ միութեանը...»

Յեւթուրդ խնդիրն այն է, վորպեսզի պրոլետարական կորիզի աշխատողները ճիշտ տեղադրվեն հանգույցային կետերում և միութեան հիմնական ռալոններում, այդ կորիզի ուժերով յերիտասարդութեան գյուղացիական մասի նկատմամբ ռեալ զեկավարութեանն ապահովելու համար...

Յեւթուրդ խնդիրն այն է, վորպեսզի գյուղում կոմյերիտմիութեան համար ապահովվի գյուղացիական յերիտասարդութեան բազմամարդ ակտիվ, քաղաքականապես գատարակել այդ ակտիվը, նրան դարձնել պրոլետարական քաղաքականութեան անցկացնողը գյուղում»¹:

¹ Նույն տեղը, էջ 19—21:

Ընկեր Ասալիւնն ասում է, վոր կոմյերիտմիութեան ակտիվը, նրան հմտորեն ոգտադարձելու դեպքում, կարող է մեծագույն ուժ կազմել, վորն ընդունակ կլինի հրաշքներ զործել: Կուսակցութեան 13-րդ համագումարը, զեկավարվելով ընկ. Ասալիւնի այս ցուցմունքներով, ՌԿՅԵՄ աշխատանքի մասին կարևոր վորոշումներ ընդունեց:

Կուսակցութեան 13-րդ համագումարը մատնանշեց, վոր կոմյերիտականները պետք լինեն կուսակցութեան ոգնականները նրա բոլոր աշխատանքների մեջ: Համագումարը նշեց, վոր կոմյերիտմիութեան կարևորագույն խնդիրն է՝ բարձրացնել միութեան հասարակական-քաղաքական ակտիվութեանը ամբողջութեամբ վերցրած և նրա յուրաքանչյուր անդամինը՝ առանձին վերցրած: Համագումարը մատնանշեց, վոր կոմյերիտմիութեանը ճշտորեն պետք է զուգակցի յերիտասարդութեան մեջ տարվելիք քաղա-

հըրդային տրոցկիստական պլատֆորման, վերը ջանում եր ճախողել կոմյերիտմիության աշխատանքը: Կուսակցության և խորհրդային կառավարության մի շարք միջոցառումների շնորհիվ յերիտասարգության գրությունն արտադրության մեջ դարձավ ավելի կայուն: Այս բոլորը նպաստում եր կոմյերիտմիության աճմանը և բանվորական ու գյուղացիական յերիտասարգության լայն մասսաների վրա ունեցած նրա ազդեցության ամրապնդմանը: Կոմյերիտական կազմակերպությունները համագումար յեկան իդեապեա բոլշեվիկյան կուսակցության շուրջը համախմբված. հակահեղափոխական տրոցկիզմի դեմ մղած պայքարում նրանք լուրջ քաղաքական կոփվածություն ստացան:

Համագումարը քննարկեց հետևյալ հարցերը. Քաղաքական գրությունը և յերիտասարգության խնդիրները, յերիտասարգության քաղաքական դաստիարակությունն ու լեճիճիզմը, յերիտասարգության Կոմու-

նխատական ինտերնացիոնալի գործադիր կոմիտեյի՝ ՌԿՅԵՄ պատվիրակութեան հաշվետվութեանը, Կենտրոնական Կոմիտեյի հաշվետվութեանը, յերիտասարդութեան աշխատանքի հեռանկարների մասին, յերիտասարդութեան գյուղում տարվելիք աշխատանքի մասին, գյուղացիական յերիտասարդութեան զպրոցների մասին, մանկական կոմունիստական շարժման մասին, Կարմիր բանակում և նավատորմում տարվելիք աշխատանքի մասին:

Յե լնելով կոմյերիտականների զազափաբական զինվածութեան մասին կուսակցութեան 13-րդ համագումարի ցուցմունքներից, 6-րդ համագումարն իր վորոշումներում արձանագրեց, վոր միութեան վողջ աշխատանքները վորոշող հիմնական խնդիրն է՝ կուսակցութեան և նրա բողլեիկյան հին գվարդիայի զեկավարութեամբ՝ միութեան անդամների զաստիարակութեանը անհաշտ պայքարի վողող ամեն տեսակի մանր-բուր-

ժուական ազգեցութեանների, լննինիզմից կատարվող թեքումների և նահանջների դեմ, մեր կուսակցութեան վործի հիման վրա, նրա արագիցիաների և բանվորական շարժման մեջ ոպորտունիզմի դեմ բողլեվիկների մղած անհաշտ պայքարի հիման վրա ուսուցանելու վողող:

Համագումարն ընդունեց մի շարք կարեվոր վորոշումներ յերիտասարդութեան և մանուկների կոմունիստական զաստիարակութեան մասին, միութեան տնտեսական աշխատանքի մասին, ՌԿՅԵՄ-ի գյուղում տանելիք աշխատանքի և միութեան մեջ պրոլետարական զեկավարութեան ամբապնդման մասին:

6-րդ համագումարը վորոշում ընդունեց ՌԿՅԵՄ-ը լննինյան կոմյերիտմիութեան (ՌԿՅԵՄ) վերանվանելու մասին, զբանով իսկ ընգգծելով, վոր կոմյերիտմիութեանը հանդիսանում է կուսակցութեան հավատարիմ ողնականը՝ լննինյան պատգամներն իրագործելու խնդրում:

6-րդ համագումարի նշանակութունն այն է, վոր նա միութեան ուշագրութունը բեկեւեց յերիտասարդութեանը կոմունիզմի վոգով դաստիարակելու խնդիրների վրա և սուր կերպով դրեց գլուղում կոմյերիտմիութեան ունեցած ազդեցութեան ու աշխատանքի ընդլայնելու հարցը:

ՌԷԿՅԵՄ 7-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Լենինյան կոմյերիտմիութեան 7-րդ համամիութենական համագումարը կայացավ 1926 թվի մարտի 11—22-ին: Համագումարը հավաքվեց յերկրի սոցիալիստական ինդուստրացիան համար կուսակցութեան սկսած պայքարի շրջանում, յերկրում անտեսական հակայական վերելքի և աշխատավորների, այլ թվում և յերիտասարդութեան, քաղաքական ակտիվութեան աճման պայմաններում:

Կուսակցութեան 14-րդ համագումարը, վորը կայացավ 1925 թվի դեկտեմբերին,

ԽՍՀՄ ինդուստրացիան, խոշոր, սոցիալիստական արդյունաբերութեան կառուցման վճռական կուրս վերցրեց և մոբիլիզացիայի յենթարկեց աշխատավորութեանը՝ պայքարելու կապիտալիստական աշխարհից յերկրի անտեսական անկախութեան համար: Կուսակցութունն ու բանվոր դասակարգը սկսեցին արագ տեմպերով իրացնել յերկրի սոցիալիստական ինդուստրալիզացիայի մասին 14-րդ կուսամագումարի վորոշումները:

ԽՍՀՄ ժողովրդական անտեսութեան մեջ սոցիալիստական սեկտորի տեսակարար կշիռն անշեղորեն բարձրանում էր: Մասնավոր կապիտալի դերն արդյունաբերութեան մեջ ընկնում էր վոչ միայն հարաբերականորեն, այլ և բացարձակորեն: Մեր յերկիրը, Լենինի—Ստալինի կուսակցութեան ղեկավարութեամբ վստահ ընթանում էր դեպի սոցիալիզմ:

ԽՍՀՄ-ի կապիտալիստական վերասերման վերաբերյալ իմպերիալիստների հույ-

սերի փլման կապակցութեամբ 1926 — 27 թ.թ. Ժամանակաշրջանում կապիտալիստների բանակում աշխուժացան ինտերվենցիոն տենդենցները, ակտիվանում եր ԽՍՀՄ շըրջապատելու և մեկուսացնելու քաղաքականութունը, Խորհրդային Միութեան վրա արագորեն նոր ուղղմական հարձակում նախադատրաստելու քաղաքականութունը: ԽՍՀՄ ներսում կուսակցութեան հաստատուն կուբսը՝ յերկրի ինդուստրացման համար՝ կատաղի դիմադրութեան հանդիպեց կապիտալիստական տարրերի և սոցիալիզմի բոլոր թշնամիների կողմից:

Յերկրում ծավալվող դասակարգային հակասութունները սրեցին սյաքարը հանուն յերիտասարդութեան: Զանազան հակահեղափոխական խմբավորումները, դավաճանների տրոցկիստական-բուխարինյան վոհմակը, հեղափոխութեան կողմից ջախջախված մենշևիկները և եսերները կուսակցութեան մնացորդները, կուլակային և բուրժուա-նացիոնալիստական տարրերն ամեն կերպ ձգտում

եյին քայքայել յերիտասարդութեան առանձին անկայուն խմբերը: Ոգտագործելով դժվարութեւոնները՝ ապրանքների պակասը յերկրում, գործազրկութեան առկայութեւոնը՝ բանվոր դասակարգի թշնամիներն աշխատում եյին խորտակել յերիտասարդութեան հավատը բանվոր դասակարգի ուժի և կոմունիստական կուսակցութեան ղեկավարութեան նկատմամբ:

Բոլոր հակախորհրդային ուժերի ձգողական կենտրոնը մեր յերկրում տրոցկիստական-գինովյեվական դավաճանների անարդ վոհմակը յեղավ, վորը դարձավ համաշխարհային իմպերիալիզմի լրտեսական գործակալութեւոնը:

Սղեկուլիացիայի յենթարկելով սոցիալիստական շինարարութեան դժվարութեւոնները, տրոցկիստներն ու գինովյեվականները հանդես յեկան մեր յերկրում սոցիալիզմի կոուլցման հնարավորութեւոնը ժըխտելու հակահեղափոխական տեսութեամբ, կապիտալիստական ռեստավրացիայի ծրագր-

բով, կուսակցութեան լենինյան դեկավա-
բութեան դեմ ստոր զրպարտութեամբ:

Տրոցկիստական-զինովյեվական բան-
դան փորձում եր ստեղծել արոցկիստական
յերիտասարդական միութուն, ցանկանում
էր ոգտագործել Լենինգրադի կոմյերիտա-
կան կազմակերպութեանը՝ կուսակցութեան
և կոմյերիտմիութեան դեմ պայքար մղելու
համար, համառորեն ձգտում էր կոմյերիտ-
միութեանը հակադրել կուսակցութեանը:

Կոմյերիտմիութեան մեջ գտնվող արոց-
կիստական—զինովյեվական գործակալները
փորձում էին յերիտասարգութեան մեջ
անվստահութեան սերմանել մեր յերկրի
սոցիալիստական շինարարութեան հաղթա-
նակի նկատմամբ: Հուշս գնելով կոմյերիտ-
միութեանը գյուղացի աշխատավոր յերի-
տասարգութեանից անջատելու վրա, արոց-
կիստներն ու զինովյեվականներն առաջ
քաշեցին միջակ յերիտասարգութեան պատ-
վիրակային ժողովներ կազմակերպելու ա-
ռաջարկը, վորոնք անխուսափելիորեն կվե-

րածվէին յերիտասարգութեան կուլակային
միութեաններ: Տրոցկիստներն ու զինով-
յեվականներն ամեն կերպ ջանում էին
վարկաբեկել կոմյերիտմիութեանը աշխա-
տավոր յերիտասարգութեան հաջքում: Ֆրակ-
ցիոն աշխատանք կազմակերպելով, արոց-
կիստներն ու զինովյեվականները ձգտում
էին վիժեցնել կուսակցական դեկավարու-
թեանը, քայքայել կոմյերիտմիութեան բու-
շիկյան կարգապահութեանը:

Զինված լինելով սոցիալիզմի համար
մղվող պայքարի հստակ հեռանկարներով,
կուսակցութեանը, ընկ. Ասալիևի գլխավո-
րութեամբ, ջախջախեց ֆաշիստական հա-
կահեղափոխութեան լազերը գլորված արոց-
կիստական-զինովյեվական ստոր ըլովը:
Կուսակցութեանը և կոմյերիտմիութեանը
լիկվիդացիայի յենթարկեցին արոցկիստա-
կան-զինովյեվական բանդայի փորձերը՝
հակադրելու կոմյերիտմիութեանը Համ Կ(ը)
Կ-ին և ոգտագործելու ՌԼԿՅԵՄ-ը կուսակ-
ցութեան դեմ մղվող պայքարում:

Կոմյերիտմիությունն իր 7-րդ համագումարը յեկավ աշխատանքի մեծ հաջողություններով: Բանվոր յերիտասարդության կենն արդեն դառնվում եր միության շարքերում: Աճեց ՌԼԿՅԵՄ գյուղական բջիջների ցանցը, մեծացավ միության մեջ գյուղացի յերիտասարդության ընդգրկումը: ՌԼԿՅԵՄ 6-րդ համագումարից սկսած կոմյերիտմիությունն իր շարքերն ընդունեց մեկ միլիոնից ավելի նոր անդամներ: Բարձրացավ կոմյերիտմիության գերը սոցիալիստական շինարարության, խորհուրդների, պրոֆմիությունների, կոոպերացիայի աշխատանքում: Լուրջ հաջողություններ ձեռք բերվեցին կոմյերիտմիության քաղաքական կրթության ընազավառում: 7-րդ համագումարի ժամանակ միության մեջ կային 24 հազար քաղպարոցներ և խմբակներ, վորոնք ընդգրկում եյին մոտավորապես մեկ միլիոն կոմյերիտականների: 1925 թվին ստեղծվեց կոմյերիտմիության համամիություն

Թեհական թերթը՝ «Կոմսոմոլսկայա Պրավդա»-ն:

Սակայն, այս հաջողությունները կողքին, կոմյերիտմիության աշխատանքների մեջ կային նաև լուրջ թերություններ: Կուսակցության 14-րդ համագումարը, կոմյերիտմիության մասին իր վորոշումները մեջ, վորպես կոմյերիտմիության գործունեյության հիմնական թերություն, մատնանշեց կոմյերիտմիության աշխատանքի բովանդակության, ձևի և մեթոդների անհամապատասխանությունը յերիտասարդության նոր պահանջներին, վորոնք աճել եյին յերկրի տնտեսական աճման կապակցությամբ:

Կուսակցության 14-րդ համագումարը մատնանշեց, վոր միության աշխատանքի հարմարեցումը յերիտասարդության պահանջներին՝ ընթացիկ ժամանակամիջոցում, կոմյերիտական շարժման կենտրոնական պրոբլեմն ե: Համագումարը կոմյերիտմիության առաջ հարց գրեց—աշխուժացնել կոմյերիտական կազմակերպությունները աշ

խատանքը, կոմյերիտական կազմակերպու-
թյունները ամբողջ գործունեյությունը
յենթարկել կուսակցության և բանվոր դա-
սակարգի ընդհանուր խնդիրներին, յերի-
տասարգությանը սովորեցնել իրենց մաս-
նավոր շահերը յենթարկել սոցիալիստական
շինարարության շահերին:

Կոմյերիտմիության 7-րդ համագումարի
վորոշումներն ուղղված էյին սեպտեմբերի
յի յենթարկելու այն բոլոր խնդիրները,
վորոնք դրված էյին կոմյերիտմիության
առջ, կուսակցության 14-րդ համագումարի
կողմից: 7-րդ համագումարին ներկա էյին
1462 պատվիրակներ, վորոնք ներկայաց-
նում էյին միության 1750 հազար անդամ-
ներ: Համագումարը քննեց հետևյալ հար-
ցերը, ընթացիկ մոմենտը և կուսակցու-
թյան քաղաքականությունը, ՌԼԿՅԵՄ
կենտրոնական կոմիտեյի հաշվետվու-
թյունը, յերիտասարգության Կոմունիստա-
կան ինտերնացիոնալի Գործադիր կոմիտեյի
ՌԼԿՅԵՄ պատվիրակության հաշվետվու-

թյունը, միութենական շինարարության
հերթական խնդիրները, բանվոր յերիտա-
սարգության աշխատանքի և կրթության
մասին, դյուղում տարվելիք աշխատանքի
մասին, մանկական կոմունիստական շարժ-
ման մասին, ՌԼԿՅԵՄ կանոնադրության
մասին:

Համագումարն իր վորոշումները մեջ
նշեց, վոր կոմսոմոլը, կուսակցության ղե-
կավարությամբ, կարողացավ վճռական հա-
կահարված ապահովել կուսակցության թըշ-
նամիների՝ յերիտասարգությանը մեջ սո-
ցիալիստական շինարարությանը թշնամի
հայացքներ ու «տեսություններ» խցկելու
բոլոր վորձերի դեմ: 7-րդ համագումարը
մինչև վերջ մերկացրեց տրոցկիստական
կոնտրաբանդան, վորը ցանկանում էյին
առջ քաշել կոմյերիտմիության մեջ յե-
ղած տրոցկիստական-դինովյեվական յեր-
կերեսանիները, վորձերով համագումարի
տրիբունն ոգտագործել իրենց հակակու-
սակցական յելույթները համար: Համագու-

մարը ջախջախեց տրոցկիստական այս վրտնձգությունը և լիակատար հավանություն տվեց կուսակցության դժին, վերն արտահայտված եր Համ Կ (բ) Կ 14-րդ համագումարի վերոշունհերում:

7-րդ համագումարն իր վերոշունհերում կոմյերիտական կազմակերպությունները ուշադրությունը կենտրոնացրեց միության աշխատանքներն աշխուժացնելու, այն յերիտասարդության պահանջներին հարմարեցնելու, կոմյերիտականների քաղաքական դաստիարակությունը բարելավելու, կոմսոմոլի մասսայական կրթական ու կուլտուրական գործունեյությունը ծավալելու անհրաժեշտության վրա: համագումարը հարց առաջադրեց՝ բանվոր յերիտասարդությանը լայնորեն ներգրավել արտադրական կյանքի մեջ, դարգացնել նրա նախաձեռնությունը և ինքնագործունեյությունը: Համագումարը մատնանշեց մի շարք գործնական միջոցառումներ յերիտասարդության պրոֆտեսիներիկական կրթության գծով: Հա-

մագումարը նշեց, վոր կոմյերիտմիության հիմնական խնդիրը գյուղում գյուղատնտեսական վերելքին միության ակտիվ մասնակցությունն է, գյուղի չքավորության մեջ ասրվող աշխատանքի ուժեղացումը, ակտիվ դաստիարակումն ախպես, վոր նա ընդունակ լինի անցկացնել կուսակցության գիծը գյուղում:

«Յուրաքանչյուր կոմյերիտական սոցիալիստական շինարարության ակտիվ մասնակիցն է» — այգպխին եր համագումարի առաջադրած հիմնական լուրունգը:

Լենինյան կոմյերիտմիության 7-րդ համագումարը մի շարք կարևոր վերոշունհեր ընդունեց ԽՍՀՄ-ի աշխատավոր յերիտասարդության ինտերնացիոնալ դաստիարակության և ամբողջ աշխարհի աշխատավոր յերիտասարդության յեղբայրական համերաշխությունն ամրապնդելու հարցերի մասին: Կոմունիստական ինտերնացիոնալի և Գերմանիայի կոմունիստական կուսակցության անունից, համագումարում վողջույ-

նի յելուցթով հանդես յեկավ ընկ. Թեւմանը. Համագումարը լուրջ ուշադրութեան նվիրեց յերկրի պաշտպանութեան ամբապնդման հարցերին: Համագումարը հատուկ նիստ նվիրեց Խորհրդային Միութեան գինււած ուժերի շինարարութեանը կոմերիամիութեան մասնակցութեան հարցերին: Համագումարը քննեց Ռազմա-ծովային Կարմիր Նավատորմի շեֆութեան գծով կոմյերիամիութեան աշխատանքի դրութեանը, վորոշում ընդունեց նավատորմային ավիացիայի մասին և կոչ ուղղեց կարմիր նավատորմայիններին: Մարտի 22-ի յեզրափակման նիստում հանդես յեկավ ընկ. Վորոշիովը, վորն ընդգծեց կոմյերիամիութեան ուշադրութեան ուժեղացման անհրաժեշտութեանը յերկրի պաշտպանունակութեան ամբապնդման խնդիրներին նկատմամբ:

7-րդ համագումարում Ռուսաստանի Լենինյան Կոմունիստական Յերիտասարդական Միութեանը վերանվանվեց Համամիու-

թենական Լենինյան Կոմունիստական Յերիտասարդական Միութեան (ՀՍՄԼԿՅՅՄ):

7-րդ համագումարի նշանակութեանն այն է, վոր նա վորոշեց կոմյերիամիութեան խնդիրները յերկրի սոցիալիստական ինդուստրացման համար մղվող պայքարի ժամանակաշրջանում:

Ընկեր Սալիևն այս ժամանակաշրջանում մի շարք կարևորագույն ցուցումներ տվեց կոմյերիամիութեան աշխատանքի մասին: Պրոլետարական ուսանողութեան առաջին համամիութենական կոնֆերանսին՝ 1925 թվի ապրիլին ուղղած նամակում ընկ. Սալիևն առաջ քաշեց և կոնկրետացրեց ժողովրդական տնտեսութեան համար մասնագետների նոր կազմեր պատրաստելու խնդիրը և մասնանշեց պրոլետարական ուսանողութեան ունեցած մեծ, յեթե վոչ առաջնակարգ դերն այս աշխատանքում:

1925 թվի հոկտեմբերին, ՌԼԿՅՅՄ 7-րդ տարեդարձի կապակցութեամբ «Կոմսոմոսկայա Պրավդա»-ի տված հարցերի պատաս-

խաններում, ընկեր Ստալինը մերկացրեց արոցկիստական-զինովյեվական յերկերեսանինների հակահոսակցական գիծը կոմյուրիտմիության մեջ միության աճման հարցերի նկատմամբ, սոցիալիստական շինարարությանը ՌԼԿՅՅՄ-ի մասնակցության հարցում, կոմյուրիտմիության կուսակցական ղեկավարության հարցում և այլն: Ընկեր Ստալինն ընդգծեց յերիտասարգությանը լենինիզմի վոգով, պրոլետարական ինտերնացիոնալիզմի վոգով դաստիարակելու խնդիրը, այն գիտակցության վոգով, թե սոցիալիզմի հաղթանակը մեր յերկրում հնարավոր է և անհրաժեշտ, դեպի կոմունիստական կուսակցության ղեկավարությունը վստահության վոգով:

Ընկեր Ստալինը նշեց, վոր կոմյուրիտմիտան ալտիվի համար անհրաժեշտ է իր դործնական աշխատանքը գուգակցել սեսական պատրաստության հետ, լենինիզմի սուսնասիրության հետ, վորովհետև ստանց դրան անհնարին է վորեք, թեկուզ վորքը,

խելամիտ կոմունիստական աշխատանք տանել կոմյուրիտմիության և յերիտասարգության մեջ:

1926 թվի հունվարին ընկեր Ստալինը, «Լենինիզմի հարցերի շուրջը» հոգվածում, սպառնչ ընորոշում տվեց կոմյուրիտմիության ղերի և նշանակության հարցին պրոլետարիատի գիլտատուրայի սխտեմում: «Իա բանվորական ու գյուղացիական յերիտասարգության մասսայական կազմակերպություն է, վոր կուսակցական, բայց կուսակցությանը հարող կազմակերպություն: Նա խնդիր ունի՝ ոգնել կուսակցությանը յերիտասարգ սերունդը սոցիալիզմի վոգով դաստիարակելու գործում: Նա յերիտասարգ ուեգերմներ է տալիս պրոլետարիատի մնացած բոլոր մասսայական կազմակերպություններին՝ կառավարման բոլոր ճյուղերի համար: Յերիտասարգության միությունը հատուկ նշանակություն ձեռք բերեց պրոլետարիատի գիլտատուրայի ամբապնգումից հետո, պրոլետարիատի լայն կուլտու-

րականն ու դաստիարակչականն աշխատանքի ժամանակաշրջանում»¹:

Ղեկավարվելով ընկեր Ստալինի այս ցուցումներով, կոմյերիտմիությունը ծավալեց իր աշխատանքը յերկրի սոցիալիստական ինդուստրացիան համար մղվող պայքարի ժամանակաշրջանում:

ՀԱՄԼԿՅՅՄ 8-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Կոմյերիտմիության 8-րդ համագումարը տեղի ունեցավ 1928 թվի մայիսի 5—16-ին: Համագումարը հավաքվեց այն պայմաններում, յերբ կուսակցությունն ու բանվոր գասակարգը յերկրի ինդուստրացիան գործում խոշոր հաղթանակներ տանելով, յերկրն ընդհուպ մոտեցրել է յին ՆՍՀՄ-ի վողջ ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման ինդիքներին:

¹ Ի. Ստալին «Ղեկնիւնիդմի հարցեր» էջ 105:

1927 թվի դեկտեմբերին կուսակցության 15-րդ համագումարը դերեկտիվ ընդունեց առաջին հնգամյակի պլանը կազմելու վերաբերյալ և վորոշում ընդունեց գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման, յերկրի ինդուստրացիան տեւպն արագացնելու, կապիտալիստական տարրերի վրա հարձակումն ուժեղացնելու մասին: Կուսակցությունը մերկացրեց և գաղափարապես ու կազմակերպչորեն ջախջախեց տրոցկիստական-դինովյեւական հակահեղափոխական բրկը:

Հնգամյա պլանը կազմելու դերեկտիվներում 15-րդ համագումարն ընդգծեց կոմյերիտմիության հակայական դերը սոցիալիստական շինարարության մեջ: Գյուղի աշխատանքին վերաբերող բանաձևում համագումարն արձանագրեց, վոր կոմյերիտական կազմակերպությունը գյուղում կարևորագույն դեր է խաղում, նա «պետք է կուսակցության խոշորագույն լծակը հանդիսանա գյուղատնտեսության վերելքի և կոլեկտիվացման գործում, կուլտուրական լայն

նախաձեռնութիւնն զարգացնելու և սոցիալ-
լիստական աշխատողներէ նորանոր կադրեր
պատրաստելու գործում»...¹;

ՀԱՄԼԿՅԵՄ 7-րդ և 8-րդ համագու-
մարներէ միջև ընկած ժամանակաշրջանում
կոմյերիտմիութիւնը տանում եր իր աշ-
խատանքը յերիտասարգութեան համար մըզ-
վող սուր պայքարի պայմաններում, այդ
ժամանակամիջոցում աշխուժացավ կրօնա-
կան աղանդավորական կազմակերպութիւն-
ներէ, կուլակային և նացիոնալիստական
եղեմներէ գործունէիութիւնը, ուժեղա-
ցան տրոցկիստական հակահեղափոխական
կազմակերպութեան՝ յերիտասարգութեան
մեջ ազդեցութիւնն նվաճելու փորձերը:
Դավաճան Բուխարինը, ստոր յերկերեսա-
նութեամբ և դիմակալորովելով, այդ ժամա-
նակամիջոցում փորձում եր յերիտասարգու-
թեանը հեռացնել սոցիալիստական շինա-

բարութեանը, դասակարգային պայքարին
մասնակցելուց և կոմյերիտականներէ մեջ
լնցկել կուսակցութեանը թշնամի իր հա-
յացքները յերիտասարգութեան դաստիա-
բակութեան հարցերի վերաբերյալ վարկա-
բեկել կուսակցական ղեկավարութեանը կոմ-
յերիտմիութեան նկատմամբ: Միութեան
աշխատանքի հիմնական քաղաքական հան-
րագումարն այս ժամանակամիջոցում կոմ-
յերիտմիութեան մեջ յեղած տրոցկիստա-
կան տարրերի գաղափարական և կազմա-
կերպչական լիակատար ջանքատուրը յե-
զավ:

7-րդ համագումարում միութեան աշխա-
տանքներն աշխուժացնելու և այն յերիտա-
սարգութեան պահանջներին հարմարեցնելու
համար կոմյերիտմիութեան վերցրած կուրսը
մինչև 8-րդ համագումարը տվեց մի շարք
դրական արդիւնքներ, — ճեց կոմյերիտ-
միութեան, վերպես կուսակցութեան ողջնա-
կանի դերը ԽՍՀՄ-ի ժողովրդական սնտե-
սութեան սոցիալիստական վերակառուցման

¹ «Համ Կ (բ) 4-ն կոմյերիտմիութեան մասին»,
ԼՂ՝ 67:

աշխատանքում, կոմյերիտմիության մեջ
լախորին ծավալվեց նախաձեռնողական
շարժումը: Յերիտասարդության ակտիվու-
թյան կազմակերպման այնպիսի ձևերն ու
մեթոդները, ինչպես հարվածային բրիգադ-
ներն ու ռաջիոնալիզատորական խմբերը,
արտադրական մրցությունները և մի շարք
այլ նախաձեռնումներ, ոգնեցին կոմյերիտ-
միությանը յերիտասարդությանը ժողի-
վիզացիայի յենթարկել՝ լուծելու համար
այն խնդիրները, վորոնք կուսակցության
կողմից զբված էյին առաջին հնգամյակում:
Սակայն ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ-ի հաջողությունները,
յերիտասարդ մասսաների ակտիվությունը
կազմակերպելու ձևերի ու մեթոդների գոր-
ծադրման ընթացքում, գեուև բավարար լի-
նելուց հեուև էյին: ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ 8-րդ
համագումարը վորոշեց միության աշխա-
տանքի հետագա աշխուժացման և բարե-
լավման խնդիրները:

8-րդ համագումարում ներկա էյին 1084
պատվիրակներ, վորոնք ներկայացնում

էյին 1960 հագար կազմակերպված յերի-
տասարդություն: Համագումարը քննեց
հետևյալ խնդիրները, — սոցիալիստական շի-
նարարության հանրագումարներն ու հե-
ռանկարները և յերիտասարդության կո-
մունիստական դատարակության խնդիր-
ները, ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ Կենտկոմի հաշվետվու-
թյունը, կենտրոնական վերստուգիչ հանձ-
նաժողովի հաշվետվությունը, ԿԻՄ-ի Գոր-
ծադիր Կոմիտեյի՝ ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ պատվի-
րակության հաշվետվությունը, բանվոր
յերիտասարդության աշխատանքի ու կըր-
թության մասին՝ ժողովրդական տնտեսու-
թյան հնգամյա պլանի զարգացման կա-
պակցությամբ, կոմյերիտմիության աշխա-
տանքի մասին գյուղում, ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ աշ-
խատանքի մասին յերեխաների մեջ:

8-րդ համագումարի նշանակությունն
այն է, վոր նա իր վորոշումներով կոմյե-
րիտմիությանը պայքարի ծավալուն ճըա-
զիր տվեց կուսակցության կողմից հաս-
տատված ժողովրդական տնտեսության զար-

գացման առաջին հնգամյակի պլանը կատարելու համար:

Համագումարը մատնանշեց, Վոր կոմյուրիտմիության գլխավոր խնդիրը, հնգամյա պլանը կատարելու աշխատանքում, պետք է լինի աշխատավոր յերիտասարգության մոբիլիզացիան՝ պայքարելու համար հանուն արդյունաբերության և գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման:

Համագումարը մի շարք կարևոր վորոշումներ ընդունեց կադրերի պատրաստման, բանվոր յերիտասարգության կրթության, գարոցը ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրներին հարմարեցնելու մասին: Նշելով կոմյուրիտմիության զգալի աճը գյուղում, համագումարը գյուղի կոմյուրիտական կազմակերպություններին մատնանշեց, Վոր նրանց հիմնական խնդիրն է—ակտիվորեն մասնակցել կոլտնտեսային շինարարությանը, գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցմանը:

Համագումարը հատուկ ուշադրություն նվիրեց յերիտասարգության կոմունիստական դաստիարակության հարցերին: Յերիտասարգության համար մղվող դասակարգային պայքարի սրման կապակցությամբ, Տ-րդ համագումարը մատնանշեց, Վոր ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ-ի վճռական խնդիրն է՝ հարձակումը կուլտուրական և զաղափարական ֆրոնտում, անխնա հակահարվածը թշնամի իդեոլոգիայի բոլոր արտահայտություններին և զրա հետ միաժամանակ պրոլետարական ղեկավարության ամբապնդումը միության մեջ:

Դադաքացիական պատերազմի ճակատներում կոմյուրիտմիության կատարած մարտական ծառայությունները հավերժացնելու համար, ԽՍՀՄ-ի կառավարությունը ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ-ին, նրա Տ-րդ համագումարում, պարգևատրեց մարտական կարմիր դրոշի շքանշանով:

ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ Տ-րդ համագումարի հատուկ նշանակությունն այն է, Վոր այդ համա-

գումարում՝ վերակառուցման ժամանակա-
շրջանում կոմյերխամլուեթյան խնդիրները
մասին ճառով հանդես յեկավ ընկեր Սեալիներ:
Ընկեր Սեալիների ճառը Լենինյան կոմյերխա-
մլուեթյան ծրագրային կարևոր փաստա-
թուղթ է:

ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ-ի 8-րդ Համամիութենական
համագումարում ընկեր Սեալիներ յերիտա-
սարգուեթյանը կոչ արեց պայքարել բարե-
հոգության, ինքնահանդստացման, ինքնա-
հոսի վրա հույս դնելու գեմ, մասնանշեց,
վոր այդ բնույթի տրամադրությունները
վտանգը կայանում է ճերանում, վոր նրանք
փակում են բանվոր դասակարգի աչքերը,
չեն թողնում նրան տեսնել իր թշնամիներին,
քնացնում են նրան պարծենկատ խոսքերով
մեր թշնամիների թուլության մասին և
վիժեցնում են նրա մարտական պատրաս-
տակամությունը»¹:

¹ Ի. Սեալիներ.—«Կոմյերխամլուեթյան մասին», էջ
87—88:

Ընկեր Սեալիներ կուսակցության առաջ,
կոմյերխամլուեթյան առաջ խնդիր դրեց՝
ամբաստանել բանվոր դասակարգի մարտա-
կան պատրաստությունը նրա դասակար-
գային թշնամիներին գեմ. «... պրոչիտա-
րիտաի մարտական պատրաստության ու-
ժեղացման խնդիրը—ասում է ընկեր Սեա-
լիներ—այն խնդիրն է, վորը պետք է թա-
փանցի մեր ամբողջ աշխատանքը, քանի
դեռ դասակարգեր կան մեր յերկրում և
քանի դեռ մենք շրջապատված ենք կապի-
տալիստական յերկրներով»¹:

Իր ճառով ընկեր Սեալիներ յերիտասար-
գությանը մոբիլիզացիայի յենթարկեց բոլ-
շևիկյան ինքնաքննադատությունը ծավա-
լելու, խորհրդային ապարատի բոլոր ողակ-
ներում բյուրոկրատիզմի գեմ անխնա պայ-
քար տանելու համար: ԽՍՀՄ-ի ժողովրդա-
կան տնտեսության զարգացման հնգամյա
պլանի կապակցությամբ, ընկեր Սեալիներ

¹ Նույն տեղը, էջ՝ 91:

հատկապես ընդգծեց անտեսութեան բոլոր ճյուղերում նոր, յերիտասարգ կադրեր, բոլշևիկ մասնագետներ ստեղծելու խնդիրը՝ «Տիրապետել գիտութեանը, կոփել բոլշևիկ—մասնագետներին նոր կադրեր գիտութեան բոլոր նյութերում, սովորել, սովորել, սովորել ամենամանաւ կերպով—այս և այժմ խնդիրը: Հեղափոխական յերիտասարգութեան արեւմտ գիտութեան վրա—ահա թե ինչ և հարկավոր մեզ այժմ, ընկերներ»¹:

1928 թվի հոկտեմբերին՝ վողջուհեւելով կոմյերիտմիութեանը նրա 10-ամյա հոբելյանի կապակցութեամբ, ընկեր Սալիւրը գրում է, վոր կոմյերիտմիութեանը յեղել և ֆուում է մեր հեղափոխութեան յերիտասարգ ուղիքովը, վոր նա իր աշխատանքը կատարել է կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, կարողացել է իր գործունեւութեան մեջ Լենինյան ուսմունքը ղուգակցել պրակտիկ աշխատանքի հետ, կարողացել է յերիտա-

¹ Նույն տեղը, էջ՝ 101:

սարգ սերունդը դաստիարակել ինտերնացիոնալիզմի վողով, կարողացել է իր ամբողջ աշխատանքը յենթարկել պրոլետարական գիտատուրայի և սոցիալիստական շինարարութեան հաղթանակի շահերին:

Ընկեր Սալիւրի ցուցումները վորոշեցին կոմյերիտմիութեան հետագա վողջ աշխատանքի ծրագիրը սոցիալիզմի՝ ամբողջ ճակատով ծավալուն հարձակման անցնելու պայմաններում:

ՀԱՄԼԿՑԵՄ 9-ԲԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Լենինյան կոմյերիտմիութեան 9-րդ համամիութենական համագումարը կայացավ 1931 թվի հունվարի 16—26-ին: Համագումարը հավաքվեց հնգամյակի 3-րդ վճռական տարում, գլուղատնտեսութեան կողկտիվացման համար մղվող պայքարի շարժմունքում:

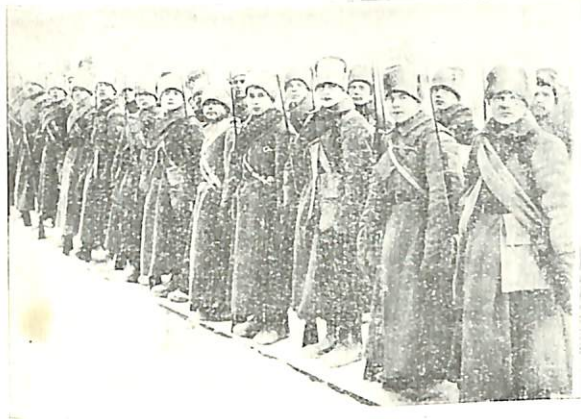
Առաջին ստալինյան հնգամյակի—սո-

ցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքի կա-
ռուցման ծրագրի—գրոշի տակ լայնորեն
ծավալվեց աշխատավորութան սոցիալիս-
տական մրցությունը սոցիալիզմի համար,
աշխատանքի բարձր տեմպերի ու վորակի
համար, զխտության ու տեխնիկայի տի-
րապետման համար մղվող պայքարում:

Կառուցման պափոսն ընդգրկեց ամբողջ
մեր յերկիրը, ամբողջ խորհրդային ժողո-
վրըդին: Չտեսնված կարճ ժամանակում
կառուցվեցին տասնյակ և հարյուրավոր
նոր գործարաններ, դամնյան հնոցներ,
էլեկտրակայաններ, յերկաթուղիներ: Այ-
դյունաբերության ընդհանուր արտադրան-
քը համարյա յերեք անգամ գերադանցեց
նախապատերազմյան մակարդակին: Գոր-
ծազրկությունը յերկրում լիովին վերաց-
վեց:

1929 թիվը «Մեծ բեկման» տարի յե-
րավ: Այս թիվին աշխատավոր դյուզացիու-
թյան հիմնական մասսաները վճռականորեն
անցան սոցիալիզմի կողմը: 1929 թիվի գեկ-

1918 թիվ: Յերխատարը բանվոր կարմիր բանակա-
յիների ստորումը Ֆրոնտ:

(ԲՅԳԻ Կենտրոնական քանգարան,
ՍոյուզՖաստի վերստպրայրուկ)

տեմբերին, մարքսիստ-ազրարաբանները
կոնֆերանսում իր պատմական յելույթում,
ընկեր Սաալինը հայտարարեց կոմունիստա-
կան կուսակցութեան անցման մասին՝ կու-
լակութեան սահմանափակման և դուրս մղու-
ման քաղաքականութեանը նրան, համա-
տարած կոլեկտիվացման հիման վրա, վորպես
դասակարգ վերացնելու քաղաքականութեա-
նը: Վրա հասավ կուլակութեան հետ—մեր
յերկրում կապիտալիստական վերջին դասա-
կարգի հետ—սուր դասակարգային մարտե-
րի շրջանը:

Գյուղի չքավոր-միջակ մասսաները, վո-
րոնց ղեկավարում է Լեւինի—Սաալինի կու-
սակցութեանը, մեծ խանդավառութեամբ
կառուցում են նոր, կոլտնտեսային կյանքը:

Լենինյան «Ո՞վ—ո՞ւմ» հարցը, վորն ար-
դեն հոգուտ սոցիալիզմի յեր լուծվել ար-
դյունաբերութեան մեջ, հաջողութեամբ հո-
գուտ սոցիալիզմի յեր լուծվում նաև գյու-
ղատնտեսութեան մեջ: Խորհրդային Միու-
թեանը թեկուքում է սոցիալիզմի շրջանը:

1930 թվի հուլիսին կուսակցութեան 16-րդ համագումարն ազդարարեց սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր ճակատներով սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման անցնելու լոզունգը:

Համաշխարհային խմբերիալիզմի հույսերը հնգամյակի չկատարման ու կրախի նկատմամբ լիովին կործանվեցին: Իմպերիալիստները հույսերը կուլակուլթյան վրա, վորը կատարորին զիմադրում եր կոլխոզային շարժմանը, ջախջախված դուրս յեկան:

ԽՍՀՄ-ում կապիտալիզմի վերականգնման նկատմամբ իմպերիալիստների հույսերի խորտակման և կապիտալիստական աշխարհի հիմունքները ցնցող դաժան ալնտեսական ճգնաժամի կապակցութեամբ խստորեն սրվեց իմպերիալիստների ռազմական ինտերվենցիայի սպառնալիքն ընդդէմ ԽՍՀՄ-ի:

1929 թվին համաշխարհային իմպերիալիզմը ԽՍՀՄ-ի դէմ նետեց չինական սպիտակ բանդիտներին — ճապոնական իմպե-

րիալիզմի գործակալներին: Բայց Կարմիր Բանակը ջարդ ու փշուր արեց թշնամուն հենց նրա տերիտորիայի վրա: Մարտական փառքով պսակեցին իրենց Ամուրի ռազմական նավատորմի կարմիր նավատորմայինները՝ վոչնչացնելով չինական միլիտարիստների նավատորմը:

Յերկրի ներսում, այդ շրջանում, ոտարերկրյա հետախուզութեանները ալիտիվ ոգնութեամբ, սոցիալիստական շինարարութեունը վիժեցնելու հուսահատ փորձեր եւ յին անում կուլակուլթեունը, ֆրասարարները, սոցիալիզմին թշնամի բոլոր ուժերը:

Հայտնաբերելով և ջախջախելով հակահեղափոխական, ֆրասարարական կազմակերպութեունները, — արդյունաբերութեան մեջ «արդյունաբերական կուսակցութեունը», դյուղաստեսութեան մեջ Կոնդրատե — Չայանովի կուլակային կազմակերպութեունը, Ուկրաինայում բուրժուական նացիոնալիստների «ՄՎՈՒ» կազմակերպութեունը — ջախջախելով հեղափոխութեան կողմից

1930 թվի հուլիսին կուսակցութեան 16-րդ համագումարն ազդարարեց սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր ճակատներով սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման անցնելու լուրջընդր:

Համաշխարհային իմպերիալիզմի հույսերը հնգամյակի չկատարման ու կրախի նկատմամբ լիովին կործանվեցին: Իմպերիալիստները հույսերը կուլակութեան վրա, վերը կատաղորեն դիմադրում եր կոլխոզային շարժմանը, ջախջախված դուրս յեկան:

ԽՍՀՄ-ում կապիտալիզմի վերականգնման նկատմամբ իմպերիալիստները հույսերի խորտակման և կապիտալիստական աշխարհի հիմունքները ցնցող դժման արնատեսական ճգնաժամի կապակցութեամբ խստորեն սրվեց իմպերիալիստները սոցիալական ինտերվենցիայի սպառնալիքն ընդդեմ ԽՍՀՄ-ի:

1929 թվին համաշխարհային իմպերիալիզմը ԽՍՀՄ-ի դեմ նետեց չինական սպիտակ բանդիտներին — ճապոնական իմպեր-

իալիզմի գործակալներին: Բայց Կարմիր Բանակը ջարդ ու փշուր արեց թշնամուն հենց նրա տերիտորիայի վրա: Մարտական փառքով պսակեցին իրենց Ամուրի ռազմական նավատորմի կարմիր նավատորմայինները՝ վոչնչացնելով չինական միլիտարիստների նավատորմը:

Յերկրի ներսում, այդ շրջանում, ոտարերկրյա հետախուզութունների ալտիվ ոգնութեամբ, սոցիալիստական շինարարութեանը վիժեցնելու հուսահատ փորձեր ելին անում կուլակութեանը, ֆլասարարները, սոցիալիզմին թշնամի բոլոր ուժերը:

Հայաստանից և ջախջախելով հակահեղափոխական, ֆլասարարական կազմակերպութեանները, — արդյունաբերութեան մեջ «արդյունաբերական կուսակցութեանը», գյուղատնտեսութեան մեջ Կոնգրատ — Ջայանովի կուլակային կազմակերպութեանը, Ուկրաինայում բուրժուական նացիոնալիստների «ՍՎՈՒ» կազմակերպութեանը — ջախջախելով հեղափոխութեան կողմից

փշրված մենշեիկների ու եսերների կուսակցությունների մնացորդները, բանվոր դասակարգը հարվածը հարվածի հետևից եր հասցնում միասարարներին ու բուրժուական նացիոնալիստներին—կուլակի գաշալիցներին և ինտելիկենցիոնիստական բուրժուազիայի գործակալությանը մեր յերկրում—բարձրացնելով մասսաների գայրույթն ընդդեմ դասակարգային թշնամու:

Այս շրջանում մեր յերկրի բոլոր հակաբուրժուազիան ուժերի ձգողական կենտրոնը դարձավ գավաճանների ու կապիտալիզմի ռեստավրատորների բուխարինյան անարգ վոհմակը: Աջ կապիտալյանտները հանդես յեկան յերկրի ինդուստրացման և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման դեմ: Նրանք առաջ քաշեցին կուլակին խաղաղ կերպով սոցիալիզմի մեջ ներաճելու հակահեղափոխական տեսությունը: Բլոկ կազմելով հակահեղափոխական տրոցկիզմի հետ, աջ ռեստավրատորները կատաղի չարու-

թյամբ հանդես ելին գալիս կուսակցության և նրա գլխավոր գծի դեմ:

Մինչև վերջ մերկացնելով և ջախջախելով բուխարինականներին,—աջ կապիտալյանտներին, կապիտալիզմի ստոր ռեստավրատորներին,—Միբցով-Լոմինաձեյե աջձախ յերկերեսանի բլոկը, Ռյուտին-Սլեպկովի հակահեղափոխական խմբակը, կուսակցությունն ամբասնդեց իր շարքերը, բարձրացրեց աշխատավորության զգաստությունը և մոբիլիզացիայի յենթարկեց նրան պայքարի համար՝ հանուն հընգամյակը չորս տարում կատարելու:

Այն յերկուս և կես տարին, վորը բաժանում ե ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ 8-րդ համագումարը 9-րդ համագումարից, յերիտասարդական կոմունիստական շարժման մեջ մտան իբրև կուսակցության կողմից ղեկավարվող կոմյերիտմիության և ամբողջ աշխատավոր յերիտասարդության անձնագոհ պայքարի տարիներ հանուն սոցիալիզմի, ընդդեմ հակահեղափոխական տրոցկիզմի և կապիտա-

փշրված մենշեխները ու հսերները կուսակցությունների մնացորդները, բանվոր դասակարգը հարվածը հարվածի հետևից եր հասցնում միասարարներին ու բուրժուական նացիոնալիստներին—կուլակի դաշնակիցներին և ինտերվենցիոնիստական բուրժուազիայի գործակալությանը մեր յերկրում—բարձրացնելով մասսաների զայբուլժն ընդդեմ դասակարգային թշնամու:

Այս շրջանում մեր յերկրի բոլոր հակախորհրդային ուժերի ձգողական կենտրոնը դարձավ դավաճանների ու կապիտալիզմի ռեստավրատորների բուխարինյան անարգ վոհմակը: Աջ կապիտալյանտները հանդես յեկան յերկրի ինդուստրացման և գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման դեմ: Նրանք առաջ քաշեցին կուլակին խաղաղ կերպով սօցիալիզմի մեջ ներաճելու հակահեղափոխական տեսությունը: Բլոկ կազմելով հակահեղափոխական արօցկիզմի հետ, աջ ռեստավրատորները կատաղի չարու-

թյամբ հանդես եյին գալիս կուսակցության և նրա գլխավոր գծի դեմ:

Մինչև վերջ մերկացնելով և ջախջախելով բուխարինականներին,—աջ կապիտալյանտներին, կապիտալիզմի ստոր ռեստավրատորներին,—Միբցով-Լոմինաճեյի աջձախ յերկերեսանի բլոկը, Ռյուտին-Սլեպկովի հակահեղափոխական լամբակը, կուսակցությունն ամբասնդեց իր շարքերը, բարձրացրեց աշխատավորության զգաստությունը և մարիլիզացիայի յենթարկեց նրան պայքարի համար՝ հանուն հընգամյակը չորս տարում կատարելու:

Այն յերկուս և կես տարին, վորը բաժանում և ՀԱՄԿԶԵՄ 8-րդ համագումարը 9-րդ համագումարից, յերիտասարդական կոմունիստական շարժման մեջ մտան իբրև կուսակցության կողմից դեկավարվող կոմյերիտմիության և ամբողջ աշխատավոր յերիտասարդության անձնագոհ պայքարի տարիներ հանուն սօցիալիզմի, ընդդեմ հակահեղափոխական արօցկիզմի և կապիտա-

լիզմի աջ ուստավրատորներին: Կոմյերիտ-
միությունն այդ շրջանում շարունակում
էր վճռականապես մաքրել իր շարքերը դա-
սակարգայնորեն խորթ տարրերից, կուլա-
կին ձայնակցողներին: Կոմյերիտմիություն-
նը ջախջախեց կապիտուլյանտները՝ յերի-
տասարգությանը դասակարգային պայքա-
րի մասնակցությունից մի կողմ հեռացնելու
և յերիտասարգության միջավայրը կուսակ-
ցությանը թշնամի «տեսություններ» ներս
քաշելու բոլոր փորձերը:

9-րդ համագումարը ջախջախեց յերի-
տասարգ կուլակին կոմյերիտմիության մեջ
վերադաստիարակելու թշնամական «տեսու-
թյունը» և հակահարված տվեց այն պըն-
դումներին, թե կոմյերիտմիությունը ճշգ-
նաժամ է ապրում և նորից հետ մուտ, վո-
րոնք իբր թե բղխում են կուսակցության
կողմից կոմյերիտմիության վրա գրված
խնդիրների ուժից վեր լինելուց:

Կուսակցության ղեկավարությամբ Լե-
սինյան Կոմյերիտմիությունը ջախջախեց

Սիրցովի, Լոմինաձեյի, Շացկինի և մյուս-
ների յերկերեսանի աջ-ձախ բլոկը, վորն
առաջ էր քաշում կուսակցության գծի
նկատմամբ «կասկածելու իրավունքի» հա-
կահղափոխական թեզիսը, ջանալով կոմ-
յերիտմիությունը հակադրել կուսակցու-
թյանը և զրպարտել կուսակցության գըլ-
խավոր գիծը:

Հնգամյակի կատարման համար մղվող
պայքարում կոմյերիտմիությունը հանդես
բերեց իրեն վորպես կոմունիստական կու-
սակցության հուսալի ողջական, վորպես
սոցիալիստական շինարարության հարվա-
ծային բրիգադ:

Հնկեր Ասալինի՝ ՀԱՄԼԿՅՅՄ 8-րդ հա-
մագումարում, կոմյերիտմիության խնդիր-
ների մասին, արտասանած ճառի ցուցումնե-
րին համապատասխան, կոմյերիտմիությունը
հաջողությամբ վերակառուցում էր իր աշ-
խատանքը, հիմնականում իրականացնելով
շրջադարձը սոցիալիստական շինարարու-
թյան մարտական խնդիրները կատարելու

ուղղությամբ: Լենինյան կոմյերխոմիտե-
թյունը մեր յերկրում լախորին ծավալված
սոցիալիստական մրցության և հարվածա-
յության նախաձեռնողը հանդիսացավ:

Այս տարիներին կոմյերխոմիտեթյունը
հարվածային կառուցումները—Ստալինգրա-
դի տրակտորային գործարանը, Գոնբասի
շախտերն ու հանքերը, անտառամթերման
վայրերը և այլ տեղեր ուղարկեց իր հա-
զարավոր լավագույն անդամներին: Այդ
ժամանակ շինարարության բնագավառն և
ուղարկված ընդամենը 350 հազարից վոչ
պակաս կոմյերխոմիտե:

Գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման,
կուլակությանն իբրև դասակարգ վերաց-
նելու համար մղվող պայքարում կոմյերխո-
միտեթյունը քաղաքականապես աճեց և
կոփվեց: Միությունն անցկացրեց յերկու
մասսայական «արշավներ՝ բերքատուության
և կոլեկտիվացման համար»: Կոմյերխոմիտե-
թյան ուժերով կազմակերպվեցին հինգ հա-
զարից ավելի կոլտնտեսություններ:

Լենինյան կոմյերխոմիտեթյան աշխա-
տանքը խորհրդային կառավարության և
ընկեր Ստալինի բարձր գնահատականին ար-
ժանացավ: «Լենինյան կոմյերխոմիտեթյունը
և նրա ղեկավարած բանվոր յերխոտասար-
դությունը—ասում եր ընկեր Ստալինը կու-
սակցության 16-րդ համագումարում—մըր-
ցության և հարվածայնության գործը պսա-
կում են վճռական հաջողություններով:
Պետք և խոստովանել, վոր մեր հեղափոխա-
կան յերխոտասարդությունն այդ գործում
բացառիկ դեր խաղաց»¹:

ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ 9-րդ համագումարում, հար-
վածայնության և սոցիալիստական մրցու-
թյան գործում հանդես բերած նախաձեռ-
նության համար, կոմյերխոմիտեթյունը
խորհրդային կառավարությունից ստացավ
աշխատանքային կարմիր դրոշի շքանշան:

ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ 9-րդ համագումարին ներկա

¹ Ի. Ստալին «Լենինիդի հարցեր»: էջ 393 (ուսու-
հրատ.):

էյին 1232 պատգամավորներ: Կոմյերիտ-
միութեանն իր 9-րդ համագումարը յեկավ
իբրև բանավոր և գյուղացի յերիտասարդու-
թեան հզոր, յերևք միլիոնանոց կազմակեր-
պութեան: Համագումարը քննեց հետևյալ
հարցերը. ԽՍՀՄ-ի միջազգային և ներքին
գրութեանը և կոմյերիտմիութեան խնդիր-
ները, ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ Կենտկոմի հաշվետու-
թեանը և հարակից զեկուցում ազգային-
կուլտուրական շինարարութեան մեջ կոմ-
յերիտմիութեան խնդիրների մասին, կենտ-
րոնական վերստուգիչ հանձնաժողովի զե-
կուցումը, յերիտասարդութեան Կոմու-
նիստական խնտերնացիոնալի Գործկոմի՝
ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ պատվիրակութեան զեկուցումը,
կոլտնտեսային շինարարութեանը և կոմյե-
րիտմիութեան խնդիրները գյուղում, աշ-
խատանքը յերեխաների մեջ:

ԽՍՀՄ-ի միջազգային և ներքին գրու-
թեան և կոմյերիտմիութեան խնդիրների
մասին փայլուն զեկուցումով համագումար-
ում հանդես յեկավ ընկեր Լ. Մ. Կազանո-

վիչը: Ընկեր Կազանովիչի զեկուցման առ-
թիվ ընդունված բանաձևում համագումարն
ընդգծեց, վոր յերկու ճակատում—կապիտա-
լիզմի աջ ռեստավրատորները դեմ և տրոց-
կիզմի դեմ—ինչպես նաև նրանց նկատմամբ
հաշտվողականութեան դեմ մղած անհաշտ
պայքարում կոմյերիտմիութեանը յիդի և,
կա և կլինի կուսակցութեան ամենալավա-
գուն և ամենահուսալի հենարանը:

ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ Կենտկոմի հաշվետուութեան
առթիվ ընդունած բանաձևում համագու-
մարը նշում է, վոր «առաջիկա օրջանում
ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ-ի աշխատանքի վճռական խնդիրը
կոմյերիտմիութեան և նրա զեկավարած ան-
կուսակցական յերիտասարդութեան ամբողջ
եներգիայի և կամփի մոբիլիզացիան է՝ նրև-
գաւյակը չորս տարում կատարելու համար,
ԽՍՀՄ-ում սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմ-
քի կառուցումը 1931 թվին ավարտելու հա-
մար, պրոլետարիատի դասակարգային բեմա-
ւում ուժերի դիմադրութեան վերջնական նրև-
ւում համար»:

Ազգային կուլտուրական շինարարու-
թյան մեջ ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ խնդիրների մասին
գեկուղյման առթիվ ընդունած բանաձևում
համագումարն ընդգծեց, Վոր ազգային հան-
րապետություններում և մարդերում բնա-
կան հարստությունների մշակումը և ին-
դուստրիալ շինարարությունը պետք է դառ-
նան կոմյերիտմիության մշտական հոգսի
առարկան: Համագումարը նշեց միության
ակտիվ մասնակցության անհրաժեշտու-
թյունը ձևով ազգային, բովանդակությամբ
սոցիալիստական ազգային կուլտուրաների
զարգացման մեջ, կոմյերիտմիության մեջ
նացիոնալիստական թեքումների դեմ պայ-
քարն ուժեղացնելու անհրաժեշտությունը:
Համագումարն առաջ քաշեց «կոմյերիտա-
կանը առաջավոր մարտիկ և նացիոնալիզմի
բոլոր արտահայտությունների դեմ» լու-
զույնը:

Յերիտասարդության Կոմունիստական
ինտերնացիոնալի Գործկոմի ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ
պատվիրակության գեկուղյման առթիվ հա-

մագումարի ընդունած վորոշումներում հատ-
կապես ընդգծված էր խորհրդային յերի-
սարդության ինտերնացիոնալ դաստիարա-
կության խնդիրը: Համագումարը նշեց, Վոր
ԿԻՄ-ի ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ պատվիրակությունը
պետք է ավելի մեծ նախաձեռնություն
հանդես բերի միության ինտերնացիոնալ
աշխատանքի ամրապնդման գործում:

Կոլտնտեսային շինարարության մասին
ընդունած վորոշումներում ՀԱՄԼԿՅՅԵՄ 9-րդ
համագումարը նշում է, Վոր գյուղում կոմ-
յերիտական կազմակերպությունների ամե-
նամարտական խնդիրն է՝ ընդգրկել բու-
լոր կոմյերիտականներին կոլտնտեսու-
թյունների մեջ, պայքարել կոլտնտեսու-
թյան մեջ աշխատանքի ճիշտ կազմակերպ-
ման և արտադրողականության բարձրաց-
ման համար, կոլտնտեսային կազմերի
պատրաստման համար: Յերեսխաների մեջ
տարվելիք աշխատանքի մասին գեկուղյման
առթիվ ընդունած բանաձևում համագու-
մարը նշեց մի շարք միջոցառումներ՝ յերե-

խոսքերի կոմունիստական դատարարակու-
թյան և դպրոցը պոլիտեխնիկական հի-
մունքներով արմատապես վերակառուցելու
ասպարիզում:

Համագումարը հատուկ վորոշումով հա-
վանություն տվեց ՀԱՄԼԿՅՅՄ կենտկոմի
վորոշմանը՝ կոմյերիտակության շեֆության
մասին ընդհանուր ուսուցման դործի նկատ-
մամբ և առաջարկեց կոմյերիտական կազ-
մակերպություններին՝ յեռանդուն կերպով
պայքարել, վորպեսզի ԽՍՀՄ ամենակարճ
ժամանակում վերածվի համատարած դրա-
դիտության յերկրի:

Իմպերիալիզմի կողմից Խորհրդային
Միության դեմ ռազմական ինտերվենցիա-
յի աճող սպառնալիքի կապակցությամբ,
համագումարը լսողը ուշադրություն նվի-
րեց յերկրի պաշտպանունակության ամրա-
պնդման հարցերին: Հունվարի 18-ին համա-
գումարում հանդես յեկավ ընկեր Վորոշիլս-
վը վորը նշեց կոմյերիտակության մեծ դերը
կարմիր բանակի և Նավատորմի համար

ռազմա-տեխնիկական կադրեր պատրաստե-
լու գործում: 1931 թվի հունվարի 25-ին,
համագումարի հանդիսավոր նիստում, կոմ-
յերիտակությունն ընդունեց Ռազմա-ոդա-
յին Նավատորմի շեֆությունը: Նիստում
հրապարակվեց ԲԳԿԻ ողային ուժերի մար-
տիկներին, հրամանատարներին և քաղ-
աշխատողներին, Խորհրդային Միության
բոլոր կոմյերիտականներին ուղղված դիմու-
մը՝ շեֆական աշխատանքների մասին:

Վլադիմիր Իլիչ Լենինի մահվան 7-րդ
տարեդարձի կապակցությամբ համագու-
մարն ընդունեց բոլոր աշխատավոր յերի-
տասարդներին և բոլոր կոմյերիտականներին
ուղղված դիմում: Համագումարը կուսակ-
ցության ղեկավարությամբ անխոնջ պայ-
քարի կոչ եր անում յերիտասարդությանը՝
հնգամյակի 3-րդ վճռական տարվա պլանի
կատարման համար:

9-րդ համագումարը վողջույն ուղարկեց
ընկեր Ստալինին: Վողջույնի լուսքերով
համագումարը դիմեց նաև մեծ պրոլետա-

րական գրող Ա. Մ. Գորկուն, վորին այդ շրջանում կատաղորեն հալածում էր բուրժուական ծախու մամուլն այն բանի համար, վոր նա ակտիվորեն պաշտպանում էր սոցիալիստական շինարարությունը մեր յերկրում և կոչ էր անում վոչնչացնել բանվոր դասակարգի թշնամիներին: «Յերբ թըշնամին չի հանձնվում,—գրում էր Ալեքսեյ Մաքսիմովիչը,—նրան վոչնչացնում են»:

Գ-րդ համագումարի նշանակությունն այն է, վոր նա վորոշեց կոմյերիտմիության խնդիրները գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման և ամբողջ ճակատով սոցիալիզմի ծավալուն հարձակման շրջանում:

Կուսակցությունը և ընկեր Ստալինը շարունակում եյին այդ շրջանում լարված ուշադրություն նվիրել կոմյերիտմիությանը: Համ Կ (ը) Կ Կենտկոմը, ընկեր Ստալինի ամենամոտ մասնակցությամբ մի շարք կարևորագույն վորոշումներ ընդունեց կոմյերիտմիության աշխատանքի մասին: 1929 թվի փետրվարին ընդունվում և կոմյերի-

Կոմյերիտական պարտիզանները քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ

(Սույուգճասոյի վերսաղարքուն)

տական աշխատանքների հերթական լըն-
դիւրները և կոմյերիտմիութեան նկատմամբ
կուսակցութեան ղեկավարութեան խնդիր-
ները մասին վորոշումը, 1929 թվի սեպ-
տեմբերին՝ կոմյերիտմիութեան մեջ քաղա-
քական կրթութեան բարելավման մասին
վորոշումը, 1930 թվի դեկտեմբերին՝ կոմ-
յերիտմիութեան աշխատանքի դրութեան
մասին վորոշումը, 1931 թվի հունվարին՝
կոմյերիտմիութեան կոլտնտեսային բջիջ-
ների աշխատանքի մասին վորոշումը: Կու-
սակցութեան բոլոր այդ կարևորագույն դի-
րեկտիվները նպատակն են, վորպէսզի ավելի
ևս բարձրացվի կոմյերիտմիութեան դերը
սոցիալիստական շինարարութեան մեջ, սո-
ցիալիզմ կառուցողների նոր, յերիտասարդ
կազմեր պատրաստելու և դաստիարակելու
գործում:

ՀԱՄԼԿՅԵՄ 10-ՐԳ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Լենինյան կոմյերիտմիութեան 10-րդ համագումարը կայացավ 1936 թվի ապրիլի 11-21-ին: Համագումարը հավաքվեց այն շրջանում, յերբ մեր յերկրում սոցիալիստական հասարակութունը հիմնականում կառուցվել էր: Սորհրդային ժողովուրդը, Լենինի—Ստալինի կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, ստալինյան հնգամյակների տարիներում հիմնականում կառուցեց սոցիալիստական հասարակութունը, ստեղծեց հզոր արդյունաբերութուն և առաջավոր տեխնիկայով զինված հզոր սոցիալիստական գյուղատնտեսութուն, վերացրեց շահագործող դասակարգերը և ջախջախեց ժողովրդի թշնամիների հիմնական բները, վորոնք փորձում էին զիժեցնել սոցիալիստական շինարարութունը:

Ընկեր Ստալինի լողունգը՝ «կազրերը վորոշում են ամեն ինչ» յերկրի բոլոր կազմակերպութունների և առաջին հերթին կոմյերիտմիութեան առաջ գրեց խորհրդա-

յին ժողովրդի աճող սերնդի կոմունիստական դաստիարակութեան, նրանց բազմակողմանի կրթութեան և ուսուցման խընդիրը, գիտութեանը և տեխնիկային տիրապետող և ղժվարութուններեց չվախեցող կազրերի, իր սոցիալիստական հայրենիքի հայրենասերների պատրաստման խնդիրը, համագումարի ղեկավարութեան և համագումարի վորոնք յերկարութեան կամք և համագումարի ունենան առաջադրված նպատակի իրականացման գործում, հանուն կոմունիզմի մըղվող պայքարում:

10-րդ համագումարը բացվեց Մոսկվայում, 1936 թվի ապրիլի 11-ին, Կրեմլի Մեծ պալատում: Համագումարում ներկա էին 1103 պատգամավորներ, վորոնք ներկայացնում էին ՀԱՄԼԿՅԵՄ մոտ 4 միլիոն անդամներ: Մեր յերկրի լավագույն յերիտադասարդ մարդիկ հավաքվել էին 10-րդ համագումարում: Պատգամավորների թվումն էին 156 ընկերներ, վորոնք պարզապես էին խորհրդային Միութեան շքանշաններով, նրանցից 45-ը արժիկներ էին: Համա-

գումարի բացմանը ներկա ելին ընկեր Սալիկը և մեր կուսակցութեան կենտրոնի քաղաքապետի անդամները:

Վոլջուկները այն փոթորիկում, վորով համագումարը գիմավորեց իր իմաստուն ուսուցչին և մեծ բարեկամին—ընկ. Սալիկին և նրա մարտական զինակիցներին, պարզորոշ յերևան յեկավ մեր յերկրում լենինյանների հին և յերիտասարգ սերնդների միջև յեղած վոչնչով չխորտակվող յերկաթյա միասնությունը:

Համագումարի բացումը խորհրդային յերիտասարգությունը գիմավորեց արտագրական նոր հաղթանակներով: Սոցիալիստական շինարարութեան բոլոր տեղամասերում կոմյերիտականները կրում են մարտական կոմյերիտական պահակություն: Այդ նշանավոր որը յերկրի բոլոր ծայրերից կրեմլի Մեծ պալատն ելին հասնում կոմյերիտականների սահմանած նոր ստախանովյան ռեկորդների լուրերը:

Համագումարը վոլջուկներին պիտենենի-

րը, Մոսկվայի և Լենինգրադի հին բանվորները, կարմիր բանակայինները, կարմիր նավատորմայինները, սահմանապահները, ողաչուններն ու պարաշյուտիստները, յերկաթուղային տրանսպորտի աշխատողները, ֆիզիկուլտուրնիկները, գրողներն ու բանաստեղծները, ահագեմիկներն ու գիտնականները:

10-րդ համագումարը լենինյան կոմյերիտմիութեան պատմութեան մեջ մտավ վորպէս խորհրդային յերիտասարգութեան կրթութեան ու ուսուցման համագումար, վորպէս նրա բազմակողմանի կոմունիստական դաստիարակությունը կազմակերպող համագումար:

Համագումարը քննարկեց հետևյալ հարցերը. ՀԱՄԼԿՅՅՄ Կենտրոնական կոմիտեյի հաշվետվութեանը և վերստուգիչ հանձնաժողովի հարակից ղեկուցումը, ԿԻՄ-ի Գործակոմի ՀԱՄԼԿՅՅՄ պատվիրակութեան հաշվետվութեանը, ՀԱՄԼԿՅՅՄ ծրագրի և կա-

նոնադրութեան մասին, կոմյերիտմիութեան աշխատանքի մասին դպրոցում:

Ընկեր Կոսարևի հաշվետու ղեկուցման մեջ ցույց ելին արված մեր յերկրում սոցիալիզմի համաշխարհային-պատմական հաղթանակները: Հանրագումարի բերվեցին կոմյերիտմիութեան հինգ տարվա՝ ՀԱՄԼԿՅՅՄ 9-րդ և 10-րդ համագումարներին միջև ընկած շրջանի զարգացման աշխատանքի արդյունքները: Այդ տարիներին լենինյան կոմյերիտմիութեանը սոցիալիզմի համար պայքարի հիանալի բուշովիկյան դպրոց անցավ, դարձավ բազմակողմանի գործունեություն ղարոց և ցույց տվեց իրեն իբրև Լենինի-Ստալինի մեծ կուսակցութեան արժանավոր ոգնական:

10-րդ համագումարն ընդունեց ՀամԼԿՅՅՄ նոր ծրագիրն ու նոր կանոնադրութեանը—խոշոր քաղաքական կարևորութեան ներկայացնող փաստաթղթեր, վորոնք մշակված ելին ընկեր Ստալինի անմիջական ղեկավարութեամբ և ցուցմունքներն-

րով: ՀԱՄԼԿՅՅՄ ծրագիրը և կանոնադրութեանը կոմյերիտմիութեան ամբողջ գործունեությունը վորոշող հիմնական փաստաթղթեր են: Նրանք հսկայական նշանակութեան ունեն յերիտասարդութեան կոմունիստական դաստիարակութեան գործում:

Համագումարը մանրամասնորեն քննարկեց դպրոցում կոմյերիտմիութեան աշխատանքի հարցը: Համագումարն անբավարար ճանաչեց կոմյերիտական կազմակերպությունների աշխատանքը դպրոցում և հատուկ ուշադրություն դարձրեց դպրոցներում ուսուցման վորակի բարձրացման, սովորողների առաջադիմութեան բարձրացման հարցերին:

Համագումարը սահմանեց ԽՍՀՄ-ի յերիտասարդութեան ինտերնացիոնալ դաստիարակութեան հերթական խնդիրները և կապիտալիստական յերկրներին աշխատավոր յերիտասարդութեան հետ նրա յեղբայրական կապերի ամրացման հարցը: Լենինյան կոմյերիտմիութեանը ԿիՄ-ի առաջավոր,

առաջատար ջոկատն է: Յուրաքանչյուր կոմ-
յերիտական պետք է հիշի, Վոր նա համաշ-
խարհային կոմունիստական յերիտասարդա-
կան կազմակերպության անդամ է: ԽՍՀՄ-ը
ամբողջ աշխարհի աշխատավորության հայ-
րենիքն է: Խորհրդային յերիտասարդու-
թյունն ամբապնդելով էր հայրենիքի պաշտ-
պանունակությունը, նրա տնտեսական ան-
կախությունը կապիտալիստական յերկրնե-
րից, ամենից առաջ զբանով է կատարում
էր ինտերնացիոնալ պարտավորությունները
միջազգային պրոլետարիատի առաջ:

Համագումարն ընդգծեց կոմյերիտմիու-
թյան և խորհրդային յերիտասարդության
պատրաստակամությունը՝ պաշտպանելու սո-
ցիալիստական հայրենիքը: Ապրիլի 15-ին
համագումարի պատգամավորների և Բան-
վորա-Քյուղացիական Կարմիր Բանակի ներ-
կայացուցիչների հետ համատեղ նիստում
համագումարն ընդունեց Կարմիր Բանակի
բոլոր մարտիկներին, հրամանատարներին
և քաղաշխատողներին ուղղված զիմում:

«Խորհրդային յերիտասարդությունը, — ա-
վում է այդ զիմումի մեջ, — պատրաստ է
ապագա մարտերին, նա չի վախենում մա-
հից կռվի դաշտում և չի շփոթվի թշնամու
կրակի տակ, ապագա գոտեմարտերում նրա
ձեռքը չի դողա և աչքը չի դավաճանի»¹:

Համագումարում «յերիտասարդության
կոմունիստական դաստիարակությունը և
կոմյերիտմիության խնդիրները» նյութի
մասին զեկուցումով հանդես յեկավ մեր
կուսակցության կենտկոմի քարտուղար
Ա. Ա. Անդրեյեվը:

Համագումարը միության զեկավար ու-
զանները — կենտրոնական կոմիտեյի և կենտ-
րոնական վերստուգիչ հանձնաժողովի — ընտ-
րություններով ավարտեց էր աշխատանքն
ապրիլի 21-ին: Համագումարի փակմանը
ներկա գտնվող ընկեր Ստալինը վերև բարձ-
րացնելով ձեռքը, գոչեց՝ «Կեցցե խորհր-
դային յերիտասարդությունը: Ուռա»:

¹ «ԽՍՀՄ ԿՅԵՄ 10-րդ համագումարը»: Սղագրա-
կան հաշվետվություն, էջ 448:

Այդ վողջույնին խորհրդային յերջանիկ յերիտասարդության յավագույն ներկայացուցիչներէ համագումարը պատասխանեց կոմունիստական կուսակցության և ընկեր Ստալինի նկատմամբ ջերմ սիրո և նվիրվածության ցույցով:

Լենինյան-Ստալինյան կոմյերիտմիությունն աճեց և կոփվեց կուսակցության թշնամիներէ, սոցիալիզմի թշնամիներէ ղեմ մղված պայքարում: Իր 10-րդ համագումարից հետո, կոմյերիտմիությունը, կուսակցության ղեկավարությամբ, հսկայական աշխատանք կատարեց իր շարքերը սողոսկած Ֆաշիզմի արոցկիստական-բուխարինյան և բուրժուա-նացիոնալիստական գործակալներից, կապիտալիստական պետություններէ կողմից խորհրդային Միություն ուղարկված Ֆաշիստական լրտեսներից և դիվերսանտներից մաքրելու համար:

Ժողովրդի թշնամիներէ ղեմ մղած այդ պայքարում կոմյերիտմիությունը դաստիարակում ու կոփում և կոմյերիտական ակ-

տիվի նոր, աճող, կուսակցությանը նվիրված կադրեր և անհրաժեշտ պայմաններ և ստեղծում խորհրդային ժողովրդի յերիտասարդ սերնդի բազմակողմանի կոմունիստական դաստիարակության ու կրթության համար:

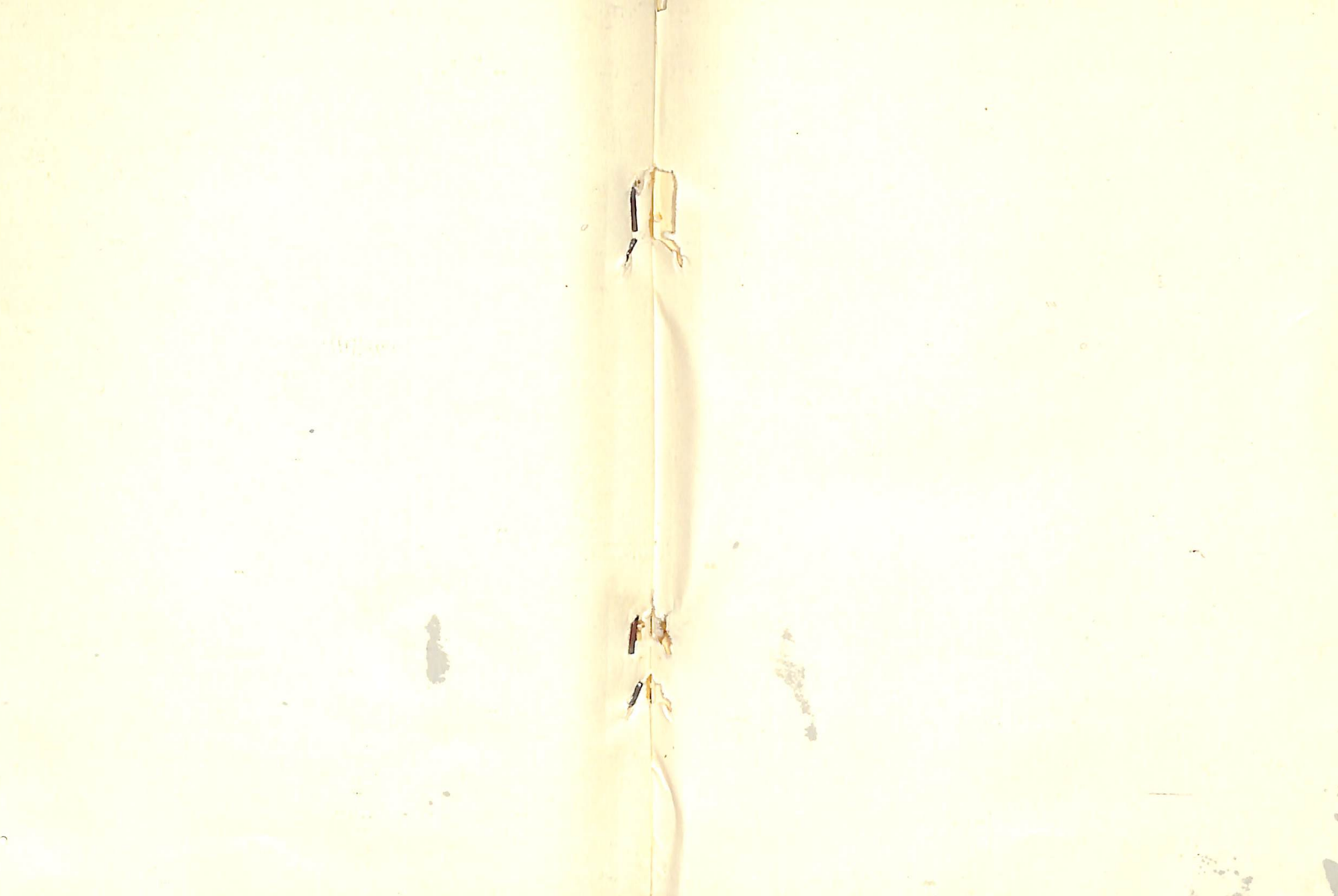

Պատ. խմբագիր՝ Ս. Մ Ի Բ ա յ Ե Ղ յ ա ն
Թարգմ. յեկ սրբագրիչ՝ Վ. Յ Ե ս ա յ ա ն
Տեխ. խմբագիր՝ Չ. Մ ա ր ու լ ս յ ա ն

Հանձնված է արտադրութեան 13/X 1938 թ.
Ստորագրված է տպելու 16/X 1938 թ.
Գլավլիտի լիազոր հ. 6666 պատ. № 519, տիրած 4000

Պետհամալսարանի հրատարակչության սպարան, Յերեվան

« Ազգային գրադարան

NL0191361

513

ԳԻՆԸ 2 Ռ. 50 ԿՈՊ.